AUTHOR:

MEWALDT, JOHANNES

TITLE:

DE ARISTOXENI PYTHAGORICIS...

PLACE:

DATE:

1904

Master Negative #
93-81318-8

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

Mewaldt, Johannes, 1880-
De Aristoxeni Pythagoricis sententiis et Vita Pythagorica. Dissertatio...quam...scripsit Joannes Mewaldt...[typis expressit R. Wagner...Vimariensis, 1904].
56 p. 22½ cm.

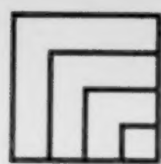
Thesis, Berlin.

Volume of pamphlets

Restrictions on Use:

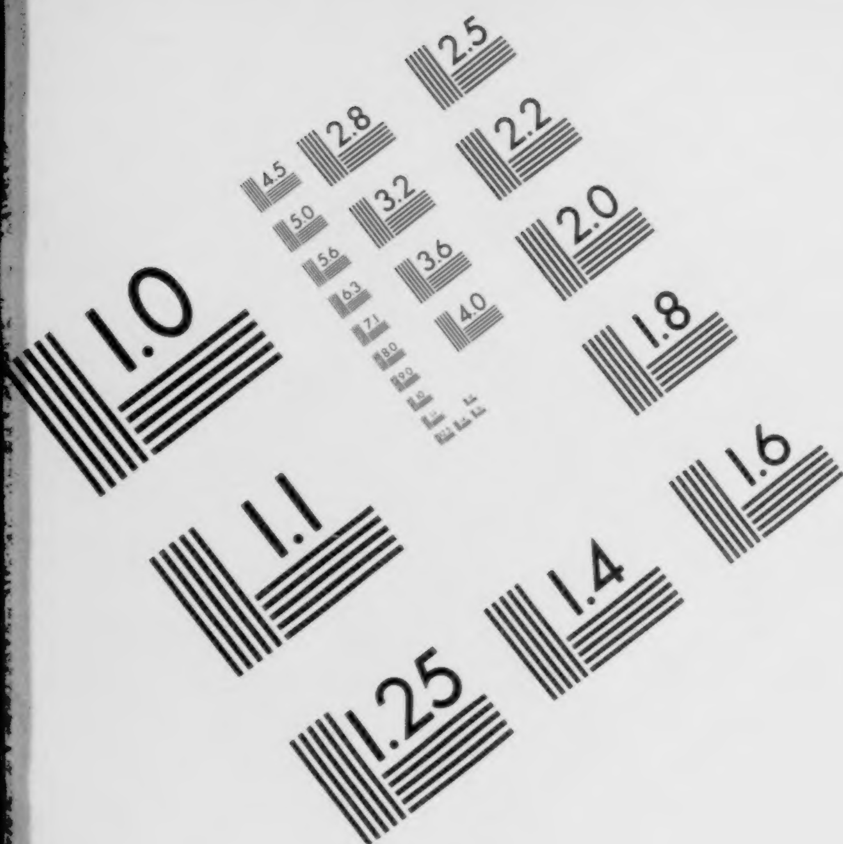
TECHNICAL MICROFORM DATA

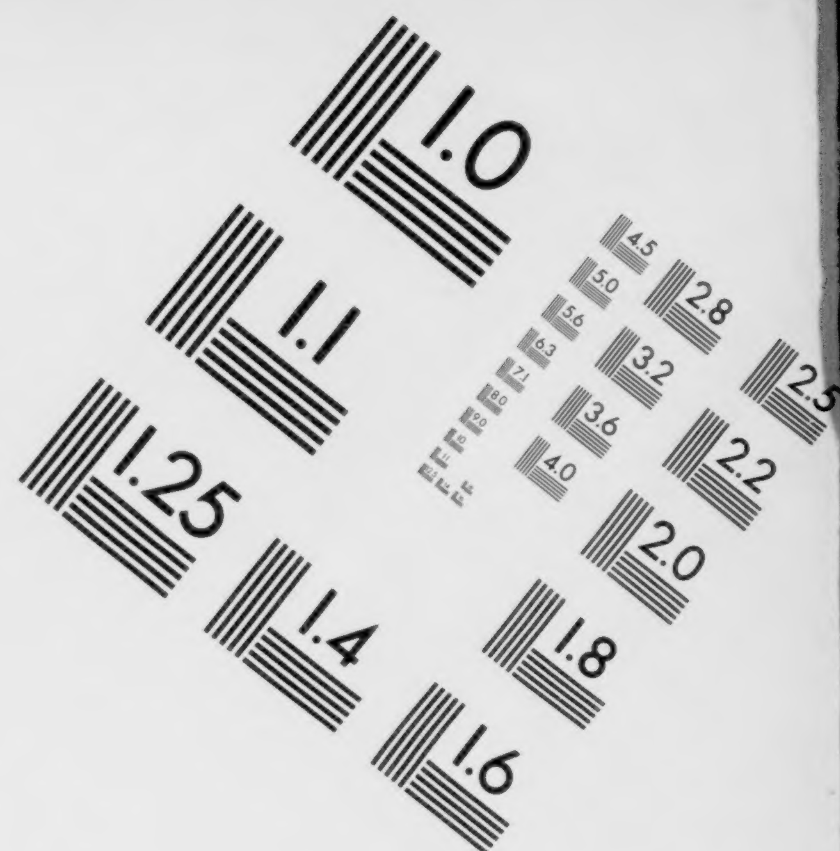
FILM SIZE: 35mm
REDUCTION RATIO: 11X
IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB
DATE FILMED: 4-22-93
INITIALS M.D.C.
FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

AIIM

Association for Information and Image Management
1100 Wayne Avenue, Suite 1100
Silver Spring, Maryland 20910
301/587-8202

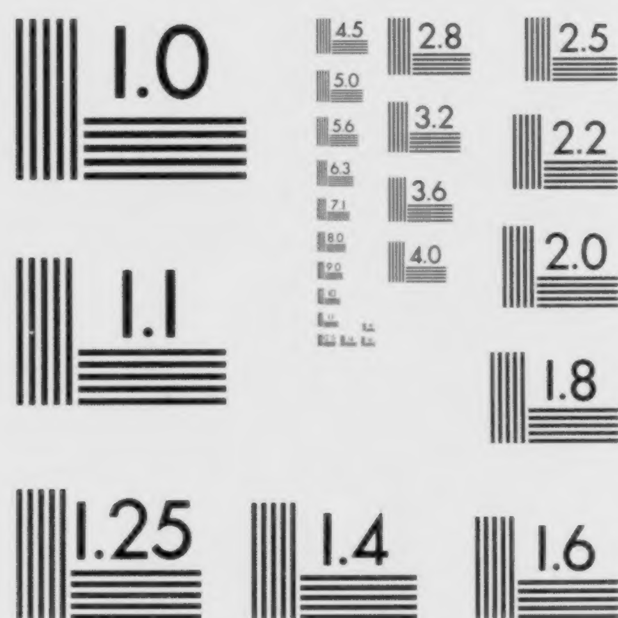

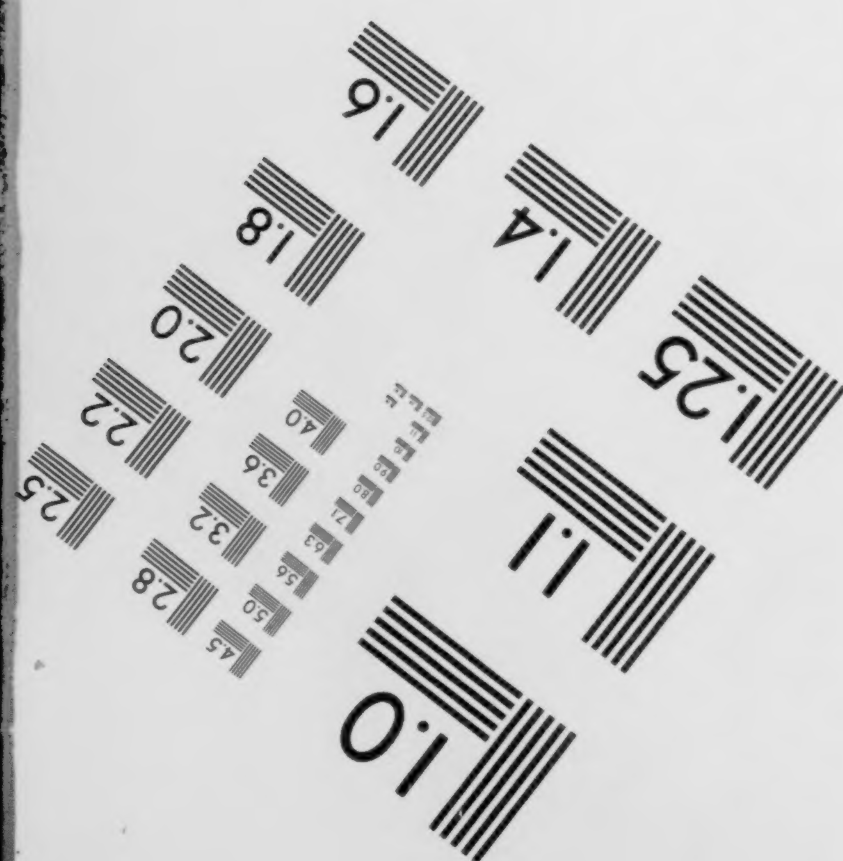

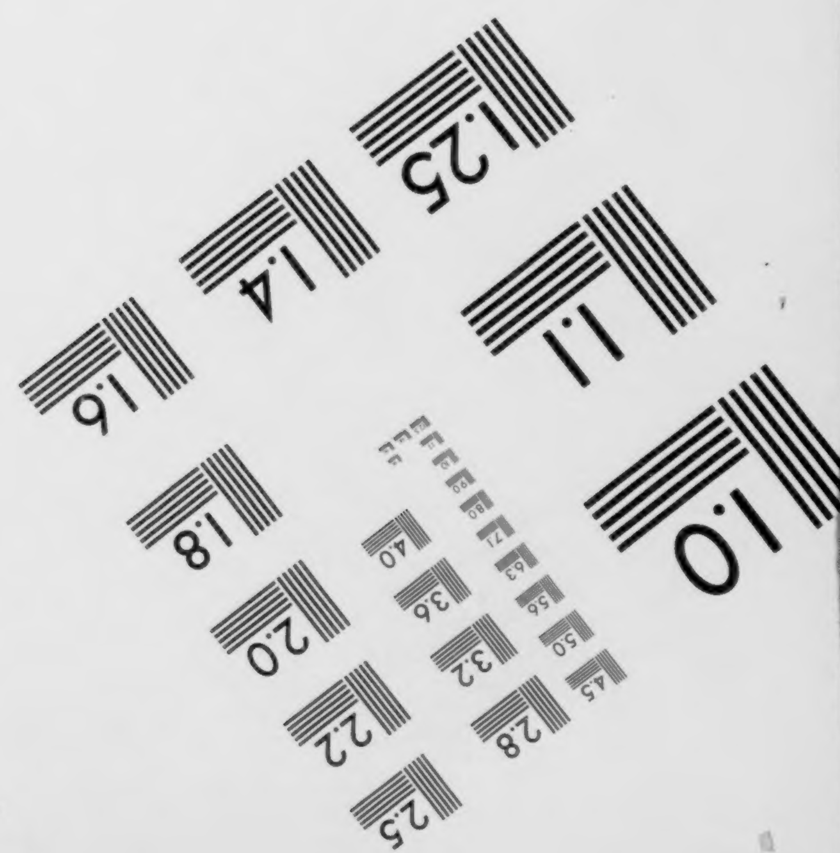
Centimeter

Inches

De Aristoxeni
Pythagoricis Sententiis et Vita Pythagorica.

Dissertatio inauguralis

quam

ad summos in philosophia honores impetrandos

consensu et auctoritate

amplissimi philosophorum ordinis

in

Alma Litterarum Universitate Friderica Guilelma Berolinensi

scripsit

1880.

Joannes Mewaldt

Posnanius.

Promotio sollemnis habebitur: 23. Juli 1904.

De dissertatione judicarunt:
Hermannus Diels,
Udalricus de Wilamowitz-Möllendorff.

Typis expressit R. Wagner iun. Vimariensis.

Parentibus Optumis

diem XXII. mensis Julii anni MCMIV

festum agentibus

S.

De Antonio et Laertio.

1.

Duo sunt excerpta in vita Pythagorae a Porphyrio conscripta quae Diogenis esse cuiusdam dicuntur. Quorum prius quod § 10 initio incipit exquisitam habet libri inscriptionem *Διογένους ἐν τοῖς ὑπὲρ Θούλην ἀπίστοις*, posterius, § 32ss, auctoris nudum ponit nomen *Διογένης*, tamquam notum sit legentibus. Unde unum eundemque et librum et scriptorem utroque monstrari loco necesse est colligat mens non praeoccupata. Prius autem quod dixi Diogenis fragmentum paragraphis Porphyrii 10 ad 14 comprehendi non est quod multis confirmetur; posterioris fines nec facile nec breviter constitui possunt. Quousque enim excurrit? Usque ad vocem § 36 *ἁπαλωτάτοις* progressi nulla difficultate vexamur: deinde varii subnascuntur scrupuli. *Ἐβουθύτησεν δέ ποτε*, narrare pergit Porphyrius, *σταίτινον, ὥς φασι βοῦν οἱ ἀκριβέστεροι, ἐξευρὼν τοῦ ὀρθογωνίου τὴν ὑποτείνουσαν ἴσον δυναμένην ταῖς περιεχούσαις*. Haecine quoque Diogenis sunt? Nego quia quae hic congessit perpetuum illustrant rationum et institutorum usum, illic res semel facta perscribitur. Ne § 35 quidem conferri licet propter *ἔφασκε*. Nihilominus, cum Porphyrio inserere licuerit frustula quae vellet addere aliunde petita, nihil videtur impedire quominus post ista narrare alter pergere credatur. At valde inter se differre eius quae sequatur disputationis docebo partes.

Genera praeceptorum duo nos esse cognituros exspectamus, ubi audivimus extremum § 36 enuntiatum *ὅσα γε*

μὴν τοῖς προσιοῦσι διελέγετο, ἤ διεξοδικῶς ἢ συμβολικῶς παρῄνει. Ac re vera in duas ea quae succedunt divisa sunt partes, quarum superiore quid fuse philosophus monuerit exponi ex aperta rerum simplicitate discas, inferiori ne quid dubitationis relinquatur haec praefiguntur § 41 med. ἔλεγε δέ τινα καὶ μυστικῷ τρόπῳ συμβολικῶς. Illa igitur comprehendit §§ 38 ad 41 med., haec §§ inde ab 41 med. usque ad 45. Quis utriusque auctor fuerit quaerendum.

Erv. Rohde (Griech. Rom.[2] p. 274 n) Diogeni neutram concessit, argumentum quia non caderet in consilium scriptoris eius qui Pythagorae τὴν καθ' ἡμέραν διαγωγὴν — vid. § 32 — depingere sibi proposuisset. At virum doctum fugit Diogenis ipsius enuntiatum primum § 32 in. ἅπασι μὲν παρηγγύα φιλοτιμίαν φεύγειν καὶ φιλοδοξίαν, ὥπερ μάλιστα φθόνον ἐργάζεσθαι, ἐκτρέπεσθαι δὲ τὰς μετὰ τῶν πολλῶν ὁμιλίας et forma et argumento accuratissime congruere cum praeceptis eis quae inde a § 38 proferantur; sicut enim illic παραινέσεις duae subiectae sunt verbo παρηγγύα, ita hic saepius legitur παρῄνει, § 38, 39, 41, semel alterum ipsum in § 40. Alia igitur procedendum via videtur, qua diiudicaturos esse causam nos speremus.

Sanequam multifariae originis sunt §§ 41 med. ad 45, licet unus videatur Aristoteles auctor dici § 41. De § 42 diu lis fuerat, cum nuper C. Hoelk Androcydem personatum[1]) cuius libelli vestigia indagavit (de symb. Pyth. p. 50) supremum fuisse auctorem demonstravit. — Extremum § 43 praeceptum ἴσα δὲ κυάμων παρῄνει ἀπέχεσθαι καθάπερ ἀνθρωπίνων σαρκῶν quibus rationibus ductus philosophus dederit paragrapho 44 investigatur. Causa autem postquam his elata verbis est ἱστοροῦσι δ' αὐτὸν ἀπαγορεύειν τὸ τοιοῦτο ὅτι τῆς πρώτης τῶν ὅλων ἀρχῆς καὶ γενέσεως ταραττομένης καὶ πολλῶν ἅμα συνηνεγμένων . . . τότε δὴ ἀπὸ τῆς αὐτῆς σηπεδόνος ἀνθρώπους συστῆναι καὶ κύαμον βλαστῆσαι duobus deinceps confirmatur exemplis. Quorum altero fabam dentibus contritam et soli expositam sanguinem (v. adn. 1) redolere humanum, altero indicatur ex eiusdem flore qui fictili vase inclusus terra operiatur nonaginta diebus aut caput infantis nasci aut naturam mulieris. Aristoteles quidem prorsus diversas attulerat causas; vid. Diog. Laert. VIII 34 φησὶν Ἀριστοτέλης περὶ κυάμων παραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν κυάμων ἤτοι ὅτι αἰδοίοις εἰσὶν ὅμοιοι ἢ ὅτι Ἅιδου πύλαις· ἀγόνατον γὰρ μόνον· ἢ ὅτι φθείρει ἢ ὅτι τῇ τοῦ ὅλου φύσει ὅμοιον ἢ ὅτι ὀλιγαρχικόν· κληροῦνται γοῦν αὐτοῖς. Quo maiore fide, cf. Rohdii l. l., dignus est is qui, cum eadem quae Porphyrius l. l. scribit, non Aristotelem sed Antonium Diogenem testem appellat Ioannes Lydus de mens. IV 42 W. Διογένης ἐν τρισκαιδεκάτῃ ἀπίστων ταῦτά φησιν κτέ.[1]) Cum

[1]) Quam brevissime adnotabo cur cum Freudenthalio (Pauly — W. R. E. I p. 2150) qui Pythagoreum illum credidit Tryphone grammatico certe vetustiorem dissentiam. Duo distinguendi sunt illius nominis viri quorum alter, qui de symbolis Pythagoricis scripsisse fertur a Tryphone περὶ τρόπων III p. 193 s Sp., Theol. Arithm. p. 40 A. alibi, (cf. Hölk p. 40), Pythagoreus appellatur, alter medicus qui de cavenda ebrietate scripsit secundum Theophrasti de hist. pl. IV 16, 6 et Clearchi Solensis apud Athenaeum VI p. 258 B testimonia. Hic autem, qui ex more saeculi quarti medicorum ionica dialecto usus esse facile creditur (v. Hölk p. 43), non diversus fuisse videtur ab eo qui ad Alexandrum Magnum de ebrietate scripsit; cf. Plin. Nat. hist. XIV 5, 58. Nam epistulam quidem ab eo regi esse missam e Plinii verbis („quod A. sapientia clarus ad Alexandrum Magnum scripsit") non recte ille conclusit p. 42. Medici et nomen et dialectum mutuatus est Pythagoreus ille. Qui cum Aristoxeni Pythagorei ultimi libros imitatus sit (cf. Hölk p. 47), non potest nisi a falsario esse procreatus. Nam praeterea ut Aristoxeni Hippoboti Neanthis in Theol. Arithm l. l. societate gratiae nostrae commendatur (vid. Freudenthal l. l.), ita suspectus esse debet Eubulides quoque qui ibidem excitatur.

[1]) Nauckius quidem cum dicat p. 41, 2—14 adn. „ἀπὸ τῆς — αἰδοῖον tamquam (!) Diogenis verba affert Joannes Lydus", e Porphyrio, non ex Antonio ipso cognovisse eum doctrinam mirabilem videtur significare. Haud recte. Nam unde libri numerum, ἐν τῇ τρισκαιδεκάτῃ, Joannes petivit? Mirum sane, quod hic (p. 100, 6 W.) cum Porphyrio (p. 41, 7) tradidit φόνου, apud Hippolytum Ref. haer. p. 12, 76 G. γόνου legitur. Sed illud haud dubie Antonius scripserat; vide quo exeant eius verba apud Joann. p. 100, 17 ὅτι δὲ κύαμος ἀπὸ τοῦ αἵματος (pro quo supra dixerat φόνου) εἴρηται, δυνατὸν τῇ πείρᾳ παραλαβεῖν.

enim l. III c. 5 hunc scriptorem ab illo lectum esse arguatur, vix addere opus est quam bene congruat cum Porphyrii §§ 32ss verbosus iste ac paene garrulus paragraphi 44 sermo, quam sit diversus a brevitate §§ 41 ext. 43. 45. — Tres enim has quae supersunt re vera Aristoteli deberi demonstratur facile. Paragraphi 45 *ἀπέχεσθαι δὲ καὶ τῶν ἄλλων παρῄνει, οἷον μήτρας τε καὶ τριγλίδος* ad *θαλασσίων ἁπάντων* nomine eius signantur a Laertio l. VIII 19. Quacum res et oratio paragraphi 43 ubi conferuntur, eundem manifestum fit utriusque esse auctorem.

Suum cuique reddidimus §§ 41 med. ad 45 dissectis. Et altera quidem haec fuerat particula. Quis vero caput alterum, §§ 38 ad 41 med. primus composuerit dicamus breviter. Apparuit enim fere iam antea haud recte Rohdium vetuisse eas tribui Antonio, cum quanta similitudo inter § 32 *παρηγγία φιλοτιμίαν φεύγειν* intercedat et praeceptorum § 38 ss formam supra dictum sit.

Jam instat gravissimum. Utriusque enim partis § 38 ss cum auctores sint reperti, num ab Antonio Porphyrius etiam inferiorem acceperit enucleandum. § 41 med. testis excitatur Aristoteles. Itaque si quae eius esse dicuntur ea quoque tribueremus scripto Diogenis, auctorem statueremus illum appellatum esse earum rerum, quarum fabulator non modo alium, sed etiam multo vetustiorem testem induxerat. Dercyllis enim ea quae ad Pythagoram spectarent audisse se apud illum scriptorem dixit ex Astraeo (cf. Phot. bibl. cod. 166 p. 109 b 13 ss Bekk.; Erot. ed. Herch. I p. 234, 10), quem philosophi ipsius discipulum Porphyrius § 10 ad 14 Diogenis commenta secutus appellat. At scriptores Antonius nominavit. Jubeor enim legere p. 111 a Bekk. § 11 H. *προτάττει δὲ καὶ ἑκάστου βιβλίου τοὺς ἄνδρας οἳ τὰ τοιαῦτα προαπεφήναντο, ὡς μὴ δοκῇ μαρτυρίας χηρεύειν τὰ ἄπιστα.* Sed primum non in media expositione eos excitavit; deinde illic quidem nihil nisi *τὰ ἄπιστα* per eos confirmavisse fertur. In quibus noctis septemtrionalis portenta, non praecepta ducas quae Aristoteli illic adscribantur. Persuasum

igitur habeo ad Porphyrium ea venisse non Antonio suppeditante. Quid? quod, hoc si verum est, facillime intellegitur cur § 44 verbis *ἱστοροῦσι δ' αὐτὸν ἀπαγορεύειν τὸ τοιοῦτο* novum a se induci testem ille confiteatur. Nam si superiora eidem debuisset, non magis hic quam § 42 in. opus erat ut quae cuiusque essent anxie discernerentur.

Peracta est quaestio. Nam ubi Aristotelica in libro Antonii non fuisse demonstratum est, ne § 36 quidem extrema verba *ὅσα γε μὴν κτέ.* usque ad *συμβολικῶς παρῄνει*, quippe quae praefixa sint ut etiam illorum introitum praeparent, huic danda sunt sed Porphyrio qui duo altera capita corpori paragraphorum 32 ss ad 36 *ἁπαλωτάτοις* adiungenda isto modo conexuerit. Idem sententia § 37 *διττὸν γὰρ ἦν αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας τὸ σχῆμα· καὶ τῶν προσιόντων οἱ μὲν ἐκαλοῦντο μαθηματικοί, οἱ δ' ἀκουσματικοὶ* eqs, quae aetate eius celeberrima et commodissima fuit — cf. Jambl. Vit. Pyth. § 81, 82. Idem de comm. math. sc. c. 25 in. Idem apud Stob. Ecl. I 49, 32 p. 364 W; Clem. Alex. Str. V 59 p. 681 P. — ista explicavit et confirmavit.

Duos igitur Porphyrius adiit thesauros unde vitae paragraphos 32 ad 45 opibus raptis impleret, librum Antonii et scriptum id e quo Aristotelica et Androcydea recepit. Missis reliquis mente teneamus excerpta Antoniana § 32 ad 36 med. et 38 ad 41 mediam.

2.

Fide dignissima dicit Diogenes Laertius VIII 36 *καὶ ταῦτα μέν φησιν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν εὑρηκέναι καὶ τὰ ἐκείνων ἐχόμενα ὁ Ἀριστοτέλης.* Et regressis inferius huius occurrit nomen ineunte § 34 *φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης περὶ κυάμων κτέ*, superius in § 24 illius *φησὶ δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἐν ταῖς τῶν φιλοσόφων διαδοχαῖς καὶ ταῦτα εὑρηκέναι ἐν Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν.* Ergo §§ 34 ad 36 et 24 extr. ad 33 inter certos possunt homines distribui.

Ex vocibus illis *καὶ ταῦτα* § 24 cum colligere minime liceat iterum inde regressos mansuros esse nos in

campo Alexandri, plane novam subimus nunc quaestionem paragraphorum 17ss ad 24 originem structuramque rimaturi. Ac §§ 17 et 18 quidem, quae verbis § 18 extr. *καὶ τὰ ἄλλα πρὸς ταῦτα λοιπόν ἐστιν ἐκλαμβάνειν, ἵνα μὴ παρέλκωμεν* dilucide secernuntur ab insequentibus, simul cum eis quae paulo antea conspeximus mittamus aliud molientes.

Jam si eas quae restant tamquam purgare studemus additamentis atque ita dissecare, ut quae cohaereant a particulis reliquis seiungantur, primum verba § 21 *φησὶ δ' Ἱερώνυμος* ad exeuntem statim animadvertimus ineptissimo esse loco inculcata. Porro neglegentissime superioribus adspersa sunt paragraphi 20 *ὅ γε μὴν Ἀριστόξενος πάντα μὲν τἄλλα συγχωρεῖν αὐτὸν ἐσθίειν ἔμψυχα, μόνων δ' αὐτὸν ἀπέχεσθαι ἀροτῆρος βοὸς καὶ κριοῦ.* Nam cum haec sententia variae lectionis instar adiungatur, nonne quid edere saltem liceret quid non praeceptum esse ducamus eis quae antecedant? Sed argumenti huius loco apparent *θυσίαις τε ἐχρῆτο ἀψύχοις.* Aperta est hominis nesciocuius socordia. Attendatur enim velim futurum non fuisse ut iterarentur quae Themistoclea Delphica docuisset, cf. § 8, nisi in frustulo illo, quod e Favorini libris Laertius adsciverit, cohaesissent. Denique breviter loquar de duobus enuntiatis quae non modo ea de causa eidem simul prodenda sunt sorti, quod a propinquis diversa sunt, sed etiam quod altero alterum aliquando exceptum esse concedatur necesse est. Neque cum inferioribus congruunt — id quod vel Rohdium fugit — § 19 in. *παντὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε μήτ' ἐρυθῖνον ἐσθίειν κτέ.* ad *ἐνίοτε*; nam his praecepta quaedam offeruntur discipulis a philosopho imposita, illis *αὐτὸν δ' ἀρκεῖσθαι κτλ.* definite de Pythagorae unius refertur ratione vivendi neque mentio fit sectatorum. Neque alterum cum ipsis quidem superioribus coniungi potest fragmentum § 24 *τῶν δὲ κυάμων ἀπέχεσθαι κτλ.*; nam si ab illorum auctore profecta essent, prope verba § 23 *φεύγειν σαρκῶν πλεονασμόν*, quae recte ab editoribus versa sunt Latine fugiendam carnis superfluam pinguetudinem, fuissent collocanda; praeterea

nuda ibi numerantur praecepta, non redduntur consilii rationes.

Duae igitur exsectae sunt compagines, quarum altera § 19 *αὐτὸν δ' ἀρκεῖσθαι* ad 20 *ἀρνάσιν* Pythagorae ipsius depingitur victus, altera § 22 in. ad 24 *χάριν ἔχειν* praecepta comprehenduntur discipulis data.

3.

Magna similitudine insignia esse Antonii et Laertii capita quae tractavi Zellerus tom. I[4] 1876 p. 430 n. 2 breviter dixit, Dielesius imprimis (Archiv III p. 457 ss) plenius exposuit. Novum et quod in hac quidem quaestione plurimum valet inveni hoc: duae sunt apud Antonium sententiarum congestarum formae inter se diversae eaedem, quarum discrimine Laertii duo illa corpora distingui modo dixi. Altero in capite, Porph. §§ 32 ad 36; cf. Laert. §§ 19 et 20, de Pythagora verba fiunt uno, in altero, §§ 38 ad 41; cf. Laert. §§ 22 ad 24, discipulorum ratio ducitur instituendorum. Quod et ipsum contendo de unius scriptoris, qui utriusque Diogenis exemplum fuit, institutum esse consilio, cum quae obstent singula perpauca facile perspiciatur ab illis esse mutata. Neque enim magni quidem momenti est, quod Antonius primum paragraphi 32 praeceptum a ceteris, § 38 ss, separavit, quod Laertium inveniemus alterius capitis ordinem invertisse. Multo gravius existimandum est quod neuter omnia e communi fonte arripuit. Quanta qualiaque spreta sint nulla potest alia via comperiri nisi restituto auctoris quem secuti sunt sententiarum filo. Initium autem corpusculi superioris cum unus Antonius transscripserit, Porph. 32 et 33, prima Laertii § respondet huius § 34 ineunti. Accipe tabulam.

Antonius.	Laertius.
34. *τῆς διαίτης τὸ μὲν ἄριστον ἦν κηρίον ἢ μέλι, δεῖπνον δ' ἄρτος ἐκ κέγχρων ἢ μᾶζα καὶ λάχανα ἑφθὰ καὶ ὠμά, σπανίως δὲ κρέας ἱερείων*	19. *αὐτὸν δ' ἀρκεῖσθαι μέλιτι μόνῳ φασί τινες ἢ κηρίῳ ἢ ἄρτῳ, οἴνου δὲ μεθ' ἡμέραν οὐ γεύεσθαι· ὄψῳ τε τὰ πολλὰ λαχάνοις ἑφθοῖς*

θυσίμων καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ παντὸς μέρους. *τά γε μὴν πλεῖστα .. ἀλίμοις ἐχρῆτο καὶ ἀδίψοις τροφαῖς κτέ* ad 35 *ἄνυδρον.*	*τε καὶ ὠμοῖς, τοῖς δὲ θαλαττίοις σπανίως.*
	στολὴ δ' αὐτῷ λευκή, καθαρά, καὶ στρώματα λευκὰ ἐξ ἐρίων· τά γὰρ λινᾶ οὔπω εἰς ἐκείνους ἀφῖκτο τοὺς τόπους. *οὐδέποτε ἐγνώσθη οὔτε διαχωρῶν οὔτε ἀφροδισιάζων οὔτε μεθυσθείς.*
35. *ὅθεν αὐτῷ καὶ τὸ σῶμα ὥσπερ ἐπὶ στάθμῃ τὴν αὐτὴν ἕξιν διεφύλαττεν, οὐ ποτὲ μὲν ὑγιαῖνον ποτὲ δὲ νοσοῦν, οὐδ' αὖ ποτὲ μὲν πιαινόμενον καὶ αὐξανόμενον, ποτὲ δὲ λεπτυνόμενον καὶ ἰσχναινόμενον. ἥ τε ψυχὴ τὸ ὅμοιον ἦθος ἀεὶ διὰ τῆς ὄψεως παρεδήλου· οὔτε γὰρ δι' ἡδονῆς διεχεῖτο πλέον οὐθ' ὑπ' ἀνίας συνεστέλλετο, οὐδ' ἐπίδηλος ἦν χαρᾷ ἢ λύπῃ κάτοχος, ἀλλ' οὐδὲ γελάσαντα ἢ κλαύσαντά τίς ποτ' ἐκεῖνον ἐθεάσατο.*	20. *ἀπείχετο καταγέλωτος καὶ πάσης ἀρεσκείας οἷον σκωμμάτων καὶ διηγημάτων φορτικῶν. ὀργιζόμενός τε οὔτε οἰκέτην ἐκόλαζεν οὔτι ἐλεύθερον οὐδένα.*
36. *θύων τε θεοῖς ἀνεπαχθὴς ἦν, ἀλφίτοις τε καὶ ποπάνῳ καὶ λιβανωτῷ καὶ μυρρίνῃ τοὺς θεοὺς ἐξιλασκόμενος, ἐμψύχοις δ' ἥκιστα, πλὴν εἰ μή ποτε ἀλεκτορίσιν καὶ τῶν χοίρων τοῖς ἁπαλωτάτοις.*	*ἐκάλει δὲ τὸ νουθετεῖν πεδαρτᾶν. μαντικῇ τε ἐχρῆτο τῇ διὰ τῶν κληδόνων τε καὶ οἰωνῶν, ἥκιστα δὲ διὰ τῶν ἐμπύρων, ἔξω τῆς διὰ λιβάνου. θυσίαις τε ἐχρῆτο ἀψύχοις οἳ δέ φασιν ὅτι ἀλέκτορσι μόνον καὶ ἐρίφοις γαλαθηνοῖς τοῖς λεγομένοις ἁπαλίαις, ἥκιστα δὲ ἀρνάσιν.*

Distinguere capitula studui. Quorum alia integerrima manserunt, cf. Porph. 34 in. et 36; alia quae propter argumentum conferenda sunt singulis rebus satis sunt diversa, cf. Diog. Laert. § 20 in. Sed gravissimum est quod scriptores luce clarius est non ad arbitrium compilavisse, sed totius capitis filum perquam diligenter retexuisse.

Postquam plenius haec exempli instar proposita sunt et pertractata, ad inferius caput transeo eodem modo rem

ab eis ibi gestam esse probaturus his exemplis: hoc Antonius exordium facit, ut erga deos daemones heroes esse mente pia, parentibus ac beneficis habere gratiam, legibus oboedire discipulos iussisse Pythagoram dicat: eadem fere eodem ordine Laertius decantat § 23. Ille postquam de veneratione deorum nonnulla apposuit atque de singulari et binario numeris, celeberrimum illud praeceptum promit § 39, quo animalia sataque tutatus est ille vir innoxia: eadem apud alterum succedunt. Sed in proximis dummodo Antonius traditum ordinem servaverit, ab Laertio necesse est quae novissima debebant esse agminis ea praefixa esse colligamus. Quoniam enim et illius, § 41, **τοιαῦτα παρῄνει· μάλιστα δ' ἀληθεύειν** et huius **μηδὲ ὀμνύναι θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αὑτὸν δεῖν ἀξιόπιστον παρέχειν**, quibus Pythagorica sententia eadem varie effertur, ita collocata sunt, ut succedant praecepto sive ipsi sive interiectis paucis **δύο μάλιστα καιροὺς παρηγγύα ἐν φροντίδι ἔχειν**, Porph. 40, Laert. 22, id sequitur ut non hoc unum loco suo motum sit ab teste altero, sed, si exemplo licet Antonio uti, aut paragraphorum 38 et 39 praecepta superiora primitus fuerint aut §§ 40 et 41. In medio hoc paulisper relinquo. Verum patebit, ubi confirmata erit coniectura Zelleri qui l. l. compilatorum auctorem supremum iudicavit fuisse Aristoxenum.

Sed scio hoc quoque a me votum nuncupari; nam funditus de fragmentis eius instituere opus est certas quasdam quaestiones. Certe perforati sunt montes ex parte altera.

De Aristoxeni *Πυθαγορικαῖς Ἀποφάσεσιν.*

1.

Erv. Rohde in Mus. Rhen. 27 p. 51 s (= Klein. Schr. II 160) Wyttenbachium secutus demonstravit Jamblichi Vitae Pythagoricae paragraphis 200 ss ad 213 copiosum caput servatum esse Aristoxeni, ad eundem referendas esse §§ 174 ad 176 perspexit. Aperta res est atque certa; gravissimo argumento excerpta sunt illius ***Πυθαγορικῶν Ἀπο-***

φάσεων, quae Joannes Stobaeus Anthologio inseruit. Nolo retractare quae ille vir doctus expedivit; immo eis quae effecta credam usus restituere conabor caput ipsum. Quod negotium ne facilius conficiatur varia sunt impedimenta. Quaeritur enim qua ratione illae partes apud Peripateticum fuerint coniunctae, quaeritur num integra fragmenta Stobaeus servaverit, quaeritur num quid Jamblichus mutaverit.

Inde a verbis § 174 *τὸ διανοεῖσθαι* sic progrediuntur sententiae: vitam bene acturis opus esse a quo regantur; deorum autem imprimis rationem esse habendam imperii ac praesidii, deinde parentum et legum, leges autem eas maxime esse comprobandas, quae a maioribus sint acceptae.

Ipsum paragraphi 174 exordium, cum de Pythagora narret uno, cum his sententiis conecti nequit; deinde a verbis *τὸ διανοεῖσθαι* ad *ἀνθρωπίνην διαγωγὴν* § 175 med. incolumis est ordo; sed ea quae succedunt, ut Aristoxeni reficiatur cursus, ipsa sunt ponenda:

μετὰ δὲ τὸ θεῖόν τε καὶ τὸ δαιμόνιον πλεῖστον	
ποιεῖσθαι λόγον γονέων τε καὶ νόμων, καὶ τούτων	
ὑπήκοον αὑτὸν κατασκευάζειν, μη πλαστῶς, ἀλλὰ	Stob. Fl. 79, 45
πεπεισμένως· καθόλου δὲ ᾤοντο δεῖν ὑπολαμβάνειν	
μηδὲν εἶναι μεῖζον κακὸν ἀναρχίας· οὐ γὰρ πεφυ-	Stob Fl. 43, 49
κέναι τὸν ἄνθρωπον διασῴζεσθαι μηδενὸς ἐπι-	Jambl. 175, 176
στατοῦντος· τὸ μένειν ἐν τοῖς πατρίοις ἔθεσί τε καὶ	
νομίμοις ἐδοκίμαζον οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι, κἂν ᾖ μικρῷ	Stob. Fl. 79, 45
χείρω ἑτέρων· τὸ γὰρ ῥᾳδίως ἀποπηδᾶν ἀπὸ τῶν	
ὑπαρχόντων νόμων καὶ οἰκείους εἶναι καινοτομίας	
οὐδαμῶς εἶναι συμφέρον οὐδὲ σωτήριον· περὶ δὲ	
ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων οὕτως ἐφρόνουν· τους μὲν	
γὰρ ἄρχοντας ἔφασκον οὐ μόνον ἐπιστήμονας, ἀλλὰ	Stob. Fl. 43, 49
καὶ φιλανθρώπους δεῖν εἶναι, καὶ τοὺς ἀρχομένους	
οὐ μόνον πειθηνίους, ἀλλὰ καὶ φιλάρχοντας.	

Quamquam apud utrumque testem eundem ipsarum sententiarum ordinem subesse certe persentiscimus, tamen id inter eos interest, ut Jamblichus plenam sinceramque loci memoriam servaverit, Joannes aut ipse (cf. Diels in Mus. Rh. 30, 173) aut eius auctor, cum *Πυθαγορικῶν Ἀποφάσεων* nonnulla capita in florilegium reciperet, hic illic cum

Aristoxeni cursum sequeretur aliquid transsiluerit, interdum quae neglexerat ad alium titulum transtulerit. Ergo libri pristinam formam restituturis ita nobis utendum est utroque teste, ut altera ex parte Jamblichi sententiarum ordine tamquam fundamenti loco iacto Joanneas suis locis reddamus, altera ex parte illius capita qua ratione coniungenda sint ab hoc discere conemur. Hoc ego confestim luculento confirmabo exemplo altero.

Viam enim quam sine molestiore incommodo ingressi sumus ne conficiamus magnus impedit hiatus. Protraham igitur ex Joannis proxima silva (Flor. 43, 49; cf. supra) eam arborem, qua tamquam ponticulo utamur, dico sententiam *δεῖν δὲ ἔφασκον εὐθὺς ἐκ παίδων καὶ τὴν τροφὴν τεταγμένως προσφέρεσθαι, διδάσκοντες ὡς ἡ μὲν τάξις καὶ συμμετρία καλὰ καὶ σύμφορα, ἡ δὲ ἀταξία καὶ ἀσυμμετρία αἰσχρά τε καὶ ἀσύμφορα*, quae reperitur in Jamblichi § 203. Hanc cum apud utrumque non pauca praecedant quibus alter caret, id sequitur ut quae apud Joannem abundant ea aut uberiori disputationi Jamblichi paragraphorum 200 ad 203 *φαυλότητα* iniungamus aut non ita multo ante eam in libro Aristoxeni exstitisse statuamus. Inferiori autem iudicio manus dabimus, cum nulla fissura sententias Jamblicheas l. l. perspexerimus discerni. Progressus earum hic est: eum qui omnibus cuiuslibet generis praeceptis aures praebeat non minore esse stultitia quam istum qui omnino nulla accipiat; unorum igitur bonorum *ὑπολήψεσι καὶ δόξαις* opus esse ut iuniores sese dedant; in universum enim statuendum esse multum valere, cum bona ratione imbuantur homines ab ipso nascendi initio, quoniam puerum appareat bene institutum bonum fore adulescentem, iuvenem probe educatum virum frugi; difficillimum esse regere adulescentes, quorum in aetatem confluant et puerorum vitia et virorum; *διόπερ πασῶν δεῖσθαι τῶν ἡλικιῶν ταύτην πλείστης ἐπιμελείας* § 202 extr.; ad summum nulli esse permittendum aetati, ut quod ipsi libeat id agat; ipsum igitur infantem consuefaciendum ut pulchra adamet, fugiat turpia … At consistendum:

ad eum enim iam pervenimus locum, quocum florilegium consonat. Quoniam autem campum percurrentes nullo impedimento offensi sumus, immo aptissime atque pulcherrime alteram sententiam altera excepit, in eodem delicto deprehensus est Joannes, cuius antea eum accusavimus. Totam eam disputationem, quae §§ 200 ad 203 in. comprehenditur, piscibus mandavit; neque vero dubium est quin quae apud eum praecedunt sententiam utrobique obviam ea praefigenda sint illarum argumento. Neque tamen multa inter utrumque locum desiderari mecum iudices, si lectis anthologii verbis Flor. 43, 49 *ἐπιμελητέον δὲ πάσης ἡλικίας ἡγοῖντο, καὶ τοὺς μὲν παῖδας ἐν γράμμμασι καὶ τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν ἀσκεῖσθαι· τοὺς δὲ νεανίσκους τοῖς τῆς πόλεως ἔθεσί τε καὶ νομίμοις κτλ.* his sicut Jambl. § 202 extr. praecipi intellexeris ut certae vitae aetates certis regantur officiis negotiisque, eo tantum discrimine intercedente ut illis, i. e. Joanneis, quid sit docendum ponatur, his qua ratione. Itaque, si quis non plus uno enuntiato interiisse ibi pronuntiet, equidem suffrager. At caveamus; ne nos patiamur decipi! Quid? altera ex parte inter Joannis *περὶ δ' ἀρχόντων κτέ.* ad *φιλάρχοντας* atque *ἐπιμελητέον κτλ.* nihil deesse nonne ea re persuadeatur nobis, quod, cum illis ratio explanetur ea quam opus sit intercedere regentes inter rectosque, nullum aptius subici videtur enuntiatum eo quod de officiis praeceptum infert *τῶν ἀρχόντων*? Nihilominus postea conabor inserere ibi fragmentum, quod luto Jamblicheo abluto illinc raptum esse patebit. At — praesente enim fortuna fruendum — nunc argumento novo confirmare possumus iudicium, quod de paragraphorum Jambl. 200 ss cum Joanneis *ἐπιμελητέον δὲ κτλ.* necessitudine latum est; vides enim illis adiectis ea succedere praecepta quae ad *ἀρχομένων* spectant officia.

Perveneramus usque ad § 203 mediae sententiam ab Joanne l. l. Aristoxeno tributam. Eane quoque quae succedunt recepta sunt integra? Censuisse Pythagoreos legimus § 203 ab ipsa infantia diligentissime homines esse instituendos, cum quibus parvuli essent imbuti eis viros factos consentaneum esset usuros eos esse moribus. Licet silere. Nonne vero verba § 203 extr. *εἰ γὰρ μηδέν ἐστι τούτων χρήσιμον εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν ἀφικνουμένων ἡμῶν, μάταιον εἶναι τὸ συνεθίζειν παῖδας ὄντας τῇ τοιαύτῃ τάξει* eqs ad *τελεωθέντας* § 204 manifestum est respicere ad § 201 *ἐν δὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ* eqs, quibus novus sententiiarum tenor discretus erat a superioribus, praecipue ad verba *δεῖν οὖν τῆς τοῦ παιδὸς ἀγωγῆς καλῆς τε καὶ σώφρονος γινομένης καὶ ἀνδρικῆς πολὺ εἶναι μέρος τὸ παραδιδόμενον εἰς τὴν τοῦ νεανίσκου ἡλικίαν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς τοῦ νεανίσκου . . . εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἡλικίαν*? Eadem igitur sententia et incipit et finitur hic orbis. Nonne certum agnoscimus rerum componendarum consilium idque egregium? Quod non parvi est ad *Ἀποφάσεων* formam indolemque reperiendam et restituendam momenti. Neque enim uno hoc loco Aristoxenus ad sententiam, quam postquam posuit rationibus argumentisque confirmavit, ita rediit, ut quae demonstranda erat eam quasi demonstratam aliis verbis repeteret. Conferri possunt ex superioribus § 203 in. *καθόλου δ' εἰπεῖν* ad *ἕκαστος τῶν πολιτῶν* cum § 175 med. *καθόλου δὲ ᾤοντο* ad *ἐπιστατοῦντος* et quae illis § 203 succedunt *ταχέως γὰρ ἐξίστασθαι τὸ ζῷον ἐαθέν τε καὶ ὀλιγωρηθὲν εἰς κακίαν τε καὶ φαυλότητα* cum § 174 *ὑβριστικὸν γὰρ δὴ φύσει τὸ ζῷον ἔφασαν εἶναι.* At multis hoc persequi non est opus. Praestat intellegere inferiora quoque, § 204 ss, scriptoris esse res aptissime ordinantis. Qui postquam instituendos esse homines probavit, totius — *καθόλου* dicit § 204 p. 145, 10 N. — educationis significat scopum: *εὐλαβεῖσθαι τὴν ἡδονήν . . . . ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς τὸ καλόν τε καὶ εὔσχημον βλέποντες πράττειν ὅ ἂν ᾖ πρακτέον, δεύτερον δὲ πρὸς τὸ συμφέρον τε καὶ ὠφέλιμον.* Quo fundamento iacto nihil iam impedit quominus ad singula scriptor transeat praecepta percurrenda. Horum prima quo tendunt? *Περὶ τῆς σωματικῆς ὀνομαζομένης ἐπιθυμίας τοιαῦτα λέγειν ἔφασαν τοὺς ἄνδρας ἐκείνους.* Intellegimus id caput eum esse tractaturum,

quod est *περὶ σωφροσύνης*. Aristoxenea igitur haec quoque esse etsi capitis structura recognita perspicuum est satis superque, tamen ne contemnamus Joannis testimonium Flor. 10,67, quo § 205 sententias *ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθ. Ἀποφ.* depromptas esse confirmatur.

Verumtamen hoc non sine maximis difficultatibus cum paragrapho Jamblichi videtur comparari posse. Quibus confestim occurramus. Primum enim ea quae Joannes servavit unus *ἐπιθυμίας δὲ ἡμαρτημένης τε καὶ φαύλης τρία εἶναι εἴδη τὰ γνωριμώτατα, ἀσχημοσύνην ἀσυμμετρίαν ἀκαιρίαν κτέ.* usque ad excerpti finem eius patet esse orbis particulam, quo cupiditatum genera numeratum iri enuntiatum et a Jamblicho et a florilegii conditore receptum praenuntiaverat hoc: *εἶναι τὸ πάθος τοῦτο ποικίλον καὶ πολυειδέστατοιν*. Re vera enim Aristoxenum genera earum diiunxisse ab utroque teste verbis proximis monstratur. Itaque non casu concedas Joannis illud *τρία εἴδη* admonere sententiae praefixae *εἶναι τὸ πάθος πολυειδέστατον*. Ergo non longe ab hac afuerunt quae hic solus recepit. — Altera autem ex parte a quolibet perspicitur primo obtutu non posse sententiam quae apud Jamblichum solum legitur (p. 146, 9 N.) *τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς τροφῆς ἐπιθυμεῖν φυσικὸν εἶναι, τὸ δὲ ἐπιθυμεῖν περιέργου τροφῆς ἐπίκτητον* discerni ab ea ipsa quae praecedat (p. 146, 6) *εἶναι δὲ τὰς πολλὰς τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν ἐπικτήτους τε καὶ κατεσκευασμένας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, διὸ δὴ κτλ.* Cuius integrum contrarium perhibet alter hoc: *εἶναι τῶν ἐπιθυμιῶν τὰς μὲν ἐπικτήτους τε καὶ παρασκευαστάς, τὰς δὲ συμφύτους*. — Uno igitur tenore legenda sunt enuntiata quae apud Jamblichum effunduntur inde a verbis (p. 146, 5) *ποικίλον δὲ εἶναι κτέ.* usque ad *ἀνηκόντων* § 205 extr. Ergo Joannis *ἐπιθυμίας δὲ ἡμαρτημένης κτέ.* non possunt nisi post hoc ipsum verbum inseri. Simul vero illinc conficitur, ut enuntiatum *αὐτὴν τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιφοράν τινα εἶναι κτέ.* ad *τοῦ μὴ αἰσθάνεσθαι* ad arbitrium in florilegio semotum sit ab initio disputationis quo recte proferuntur a Jamblicho (§ 205 in. p. 146, 1).

De variis cupiditatibus temperantia vincendis verba fiunt in §§ 205 ad 208: una desideratur, *τὰ ἀφροδίσια*. At his proprium atque ampliorem locum dare auctor voluit; recte enim eis et in matrimonio et in adulescentia fruendi praecepta inveniuntur in §§ 209 ad 213. Quam arte haec quoque cum superioribus cohaereant vides; iterum vero plaudit Joannes (Flor. 101, 4), ubi *ἐκ τῶν Ἀριστοξένου Πυθαγορείου* inscribitur in editione Meinekiana.[1]) Praeterea ibi *περὶ δὲ γενέσεως παίδων ἔλεγε* (sic!) legitur. At fortasse id non traditum est unum; cf. enim quid ad Flor. 10, 67 (10, 66 Hense) annotatum sit ab Hensio; quamquam *ἔλεγεν* est etiam in Flor 1, 101 H. Sed haec forma non est genuina existimanda; nam Jamblichus dicit (§ 209 in.) *τάδε λέγειν αὐτοὺς ἔφασαν*.

Progressi eramus ad § 213 *τὴν τεκνοποιίαν παρὰ τοῖς πολλοῖς*, quae extrema sunt huius capitis Aristoxenei; ex Peripatetici enim cuiusdam officina postrema quoque esse profecta, ne arte ea prioribus adhaererent, indicaretur verbis § 212 *ὅπως ἐξ ὧν δεῖ καὶ ὅτε δεῖ καὶ ὡς δεῖ διακειμένων κτέ.* quibus auditis ipsum opineris locutum esse Aristotelem.

Facile gravissima quaestio ultima oritur num qua in parte libri *Πυθαγορικῶν Ἀποφάσεων* exstiterint haec cognosci possit. Ac si quis secum reputet §§ 200 ad 204 generaliter demonstrari homines educandos esse, deinde transitum fieri ad certam virtutem institutis ac praeceptis ornandam, non est quod multa verba fiant ut superiores perspiciat illas paragraphos fundamento esse doctrinae cuiusdam ethicae — ad unam enim moralem philosophiam fragmenta pertinent *Ἀποφάσεων*, quae libri nomine sunt instructa —, cui fundamento qualia inaedificata fuerint singula exemplo prima est § 205. Initio igitur libri hae paragraphi exstiterant: neque tamen initio ipso. Probavisse enim mihi

[1]) In Vindob scriptura archetypi fideliter servata est *ἀριστοξενου πυ* (cf. Stob. ecl. ed. Gaisf. 2, 904). Quae cum mutila esset, falso accepta est ab eo homine, qui ceterorum codicum exemplum scripserat.

videor ante has ea praecipue fuisse quae §§ 174 ad 176 profert Jamblichus ipsa quoque universa. Recedendum igitur eo est. Jamne consecuti sumus libri exordium? Quae sunt verba prima? *Τὸ διανοεῖσθαι περὶ τοῖ θείου, ὡς ἔστι τε καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος οὕτως ἔχει ὡς ἐπιβλέπειν καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν αὐτοῖ, χρήσιμον εἶναι ὑπελάμβανον* (Jamblichus addidit *παρ' ἐκείνου μαθόντες*). *δεῖσθαι γὰρ ἡμᾶς ἐπιστατείας τοιαύτης, ᾗ κατὰ μηδὲν ἀνταίρειν ἀξιώσομεν, τοιαύτην δὲ εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ θείου γινομένην* . . . Plura fortasse descripsi quam quae opus sunt ut ea non refragari intellegatur sententiae quam modo protuli probavique. Unde enim aptius potuit illius modi doctrinae exordium fieri quam a deis semper colendis ac respiciendis? Magnam autem operam navasse Aristoxenum ut quam optime quae dicenda essent componeret plus uno licuit ostendere exemplo ac licebit.

2.

Cum Jamblichi §§ 180 ad 183, quarum oratio eadem est atque *Ἀποφάσεων*, de doctrina morali referatur non Pythagorae sed Pythagoreorum, Aristoxeni quin eis comprehendatur fragmentum nemo dubitabit; cf. Rohde in Mus. Rh. 27, 49 s. Porro velim attendas quanta sit similitudo § 180. 181 in. et § 205 Jambl., quorum locorum utroque *εἴδη* scriptor sive *ὁμιλίας* sive *ἐπιθυμίας* pertractat. Quin etiam ipsis verbis singulis § 181 med. *εἶναι δὲ ποικίλην τινὰ καὶ πολυειδῆ τὴν τοῖ καιροῦ χρείαν* cum Stob. Flor. 10, 66 H *εἶναι τὸ πάθος τοῦτο ποικίλον καὶ πολυειδέστατον* collatis quis non videt utrumque locum eiusdem hominis stilo esse exaratum? Verumtamen utrum unum sit fragmen illud an conferruminatum e compluribus particulis minoribus dubius fortasse haereas paulisper, praesertim cum bonus Jamblichus erroris auctor possit esse haud exigui. Erres enim profecto, si eius prooemio (§ 180) *ἐπεὶ δὲ καὶ ἐν τῇ πρὸς ἕτερον χρείᾳ ἔστι τις δικαιοσύνη* (meminit enim Platonis Reip. II p. 371 extr. seq.), *καὶ ταύτης τοιοῦτόν τινα τρόπον λέγεται ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων παραδίδοσθαι* significari cre-

das paragraphorum quae sequantur argumentum. Immo prorsus diversa illic spectari quam celerrime sententiarum summa collecta cognoscemus. Quae per quattuor dispersa est partes has: operam esse navandam hominibus ut sciant qua maxime ratione aliorum cuiuslibet commercio sit utendum; § 180 *εἶναι γὰρ* ad § 181 *εὐεργέτας*; omnino homines non ignorare debere quid in quaque re *εὐκαίρως* ab ipsis fiat, quid *ἀκαίρως*; § 181 ad *ἐντεύξεων*; quam facultatem quadamtenus comparari posse discendo; usque ad § 182 *ὑπάρχειν*; qui autem recte uti *τῷ καιρῷ* didicerit, eum id quoque scire quid sint *ἡ ὥρα, τὸ πρέπον, τὸ ἁρμόττον*, alia eiusdem speciei, *ἡ ἀρχή*; usque ad § 183 *ἀληθινῆς ἀρχῆς*. Nudis scriptoris sententiis propositis quid sit *ἀρχὴ* paulo accuratiore expediam inquisitione. In qua plurimum tribuendum est verbis § 183 hisce: *μεγάλην εἶναι διαφορὰν καὶ σχεδὸν περὶ ὅλον τε καὶ παντὸς τὸν κίνδυνον γίνεσθαι μὴ ληφθείσης ὀρθῶς τῆς ἀρχῆς· οὐδὲν γὰρ ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἔτι τῶν μετὰ ταῦτα ὑγιὲς γίνεσθαι ἀγνοηθείσης τῆς ἀληθινῆς ἀρχῆς*. Quam saepe, ut hoc utar, observamus quanti sit momenti philologo aliquid pervestigaturo ab idonea re fieri initium. Idem vero in omni valet *ἐπιστήμῃ τε καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ἐν γενέσει*, denique in rebus omnibus, quippe quae ut recte agantur maxime efficiatur *εὐκαιρίᾳ*. Quid *ἐν γενέσει* sit *ἀρχὴ* et *καιρὸς* postea videbis. Tantum patet tempus esse intellegendum a quo exordium eius capere oporteat.

Subsistamus paulisper. Demonstrasse enim satis superque iam videor nullam aliam ad rem pertinere disputationem Aristoxeni nisi ad *καιρόν*. Quod igitur Jamblichus de *χρείᾳ πρὸς ἕτερον* verba fieri arbitratus est, id neglegentiae eius tribuendum paene incredibili; ut enim ista praefigeret satis habuit conspexisse verba prima *εἶναι γὰρ κατὰ τὰς ὁμιλίας τὸν μὲν εὔκαιρον, τὸν δὲ ἄκαιρον*. Si enim longius processisset illius fragmenti omnino nullum esse locum vidisset in eo capite quod ipse condidit *περὶ δικαιοσύνης*.

Nos iam non fallimur. Omisi supra quaerere quo vinculo extrema verba § 183 *τὸν αὐτὸν δὲ εἶναι λόγον κτλ.*

conectantur cum superioribus. Poteram contendere nullo. Antea enim ea verbi *ἀρχὴ* vis fuerat, qua significatur rei cuiusdam ea pars a qua bene facturo incipiendum sit, hoc loco eadem vox idem valet atque Romanis *imperium*; quod optimum esse dicitur, cum nitatur benevolentia. Quid igitur haec omnia superiorem ad expositionem? A quo vero ridiculus iste transitus est factus *τὸν αὐτὸν δ᾽ εἶναι λόγον καὶ περὶ τῆς ἑτέρας ἀρχῆς* nisi a Jamblicho? Neque igitur quicquam apertius potest esse quam ab illa superiore quaestione quae ad *καιρὸν* pertineat segreganda esse verba *οὔτε γὰρ οἰκίαν κτλ.* § 183.

Quae ad suum locum possuntne revocari? Sententiarum contextus in hoc fragmine is est, ut cum necessitudine quae regentibus rectisque est ea comparetur qua qui docent et qui discunt coniunguntur. Meministine proxima quaestiuncula patefactum esse ordinem prorsus eundem? Stobaei Flor. 43, 49 excerpti parte *περὶ δ᾽ ἀρχόντων* ad *παραφρονοῖεν* relicta cum ea, quae successisse eis vidimus apud Aristoxenum spatio nescio quo intermisso, adis, Jamblichi § 200 *περὶ δὲ δόξης κτλ.* ad *καταφρονεῖν*, ab *ἄρχουσιν* atque *ἀρχομένοις* ad docentes progrederis et discentes. Jam igitur mecum coniecisti in unum haec duo fragmenta conferenda esse locum. Quin etiam ubi inserenda sit Jambl. § 183 manifestum est. Cuius fragminis prima verba *οὔτε γὰρ οἰκίαν οὔτε πόλιν εἶ ποτε ἂν οἰκηθῆναι μὴ ὑπάρξαντος ἀληθινοῦ ἄρχοντος καὶ κυριεύοντος τῆς ἀρχῆς τε καὶ ἐπιστασίας* sero apparerent, si succederent capiti quod terminatur voce *παραφρονοῖεν*. Nusquam igitur ferri possunt nisi post *φιλάρχοντας*. Ac iam velim attendas illud *ἑκουσίως*, quod cum extrema sit enuntiati vox vi quadam elatum esse persentiscitur — optimo iure, quoniam id ipsum duo ista similia coniungit. Deinde legas ea quae praecedere illam sententiam modo iussimus *τοὺς μὲν γὰρ ἄρχοντας ἔφασκον οὐ μόνον ἐπιστήμονας, ἀλλὰ καὶ φιλανθρώπους δεῖν εἶναι, καὶ τοὺς ἀρχομένους οὐ μόνον πειθηνίους, ἀλλὰ καὶ φιλάρχοντας.* Hoc est illud imperium quod fit *ἑκουσίως*.

In eo capite quo de *καιρῷ* exposuit Aristoxenus hoc legimus enuntiatum § 182 *ἀρχὴν δὲ ἀπεφαίνοντο ἐν παντὶ ἕν τι τῶν τιμιωτάτων εἶναι ὁμοίως ἐν ἐπιστήμῃ τε καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ἐν γενέσει*[1]*, δυσθεώρητον δὲ καὶ δυσσύνοπτον τὴν τῆς ἀρχῆς φύσιν ἐν πᾶσι τοῖς εἰρημένοις.* Nonne verba *ἐν γενέσει* quae consentaneum est Germanice esse vertenda „in der Zeugung" satis inexspectata occurrunt? Quid? Ponamusne scriptorem antea diligentius exposuisse de *ἀκαιρίᾳ* in generatione cavenda? Non opus coniectura. In ea enim disputatione, quam initio eum instituisse *Ἀποφάσεων* supra demonstravisse mihi videor, hae apparent sententiae § 209 *περὶ δὲ γεννήσεως τάδε λέγειν αὐτοὺς ἔφασαν· καθόλου μὲν ᾤοντο δεῖν φυλάττεσθαι τὸ καλούμενον προφερὲς* atque ibidem non multo post *πολλὰ δὲ τῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον τοιαῦτα εἶναι, ἐν οἷς βέλτιόν ἐστιν ἡ ὀψιμαθία, ὧν εἶναι καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρείαν.* Superiorem igitur hanc expositionem ibi significat.

3.

Eis quae de fragmento § 180 ss scripsi usum aliam quoque *Ἀποφάσεων* particulam suo loco reponere me posse crediderim. Audivimus quantum Pythagorei tribuerint *εὐκαιρίᾳ* lecto Aristoxeni testimonio; audivimus praeter alia censuisse eos *εἶναι τὸν καιρὸν μέχρι τινὸς διδακτόν.* Qua igitur vi homines tum impelli dicamus ad res gerendas, cum quid aptum quid non esset ne discere quidem potuerunt? Respondebis haud dubie *τύχῃ*. Neque vero tu solus; nam veteres quoque, cum de altero locuti erant, facillime transferebantur ad alteram. Velut Plato dicit Legg. p. 709 *A θεὸς μὲν πάντα καὶ μετὰ θεοῦ τύχη καὶ καιρὸς τἀνθρώπινα*

[1]) Inferiora *καὶ πάλιν* ad *συστήμασι*, quippe quae contra consilium Aristoxeni adverso fronte pugnent, nemo non videt ab eo esse inculcata qui *ἀρχὴν* id significare putavit quod imperium, i. e. a Jamblicho. Contra velim audias quid Peripateticus spectaverit ipse § 182 extr. *ἐν γὰρ ταῖς ἐπιστήμαις . . . βλέψαντας εἰς τὰ μέρη τῆς πραγματείας.*

διακυβερνῶσι ξύμπαντα. Valde dignus memoratu Dionys. Hal. de comp. verb. XII 84: *καιροῦ δὲ οὔτε ῥήτωρ οὐδεὶς οὔτε φιλόσοφος εἰς τόδε χρόνου τέχνην ὥρισεν . . . οὐδ' ὅλως ἐπιστήμῃ θηρατός ἐστιν ὁ καιρός, ἀλλὰ δόξῃ. ταύτην δὲ οἱ μὲν ἐπὶ πολλῶν καὶ πολλάκις γυμνάσαντες ἄμεινον τῶν ἄλλων εὑρίσκουσιν· οἱ δὲ ἀνάσκητον ἀφέντες σπανιώτερον καὶ ὥσπερ ἀπὸ τύχης.* Ex ipsorum Pythagoreorum officina promo Theol. arithm. p. 45 *τοιγαροῦν τύχη τε ὡς πᾶσι παρεπομένη τοῖς ἀποβαίνουσιν ὀνομάζεται* (scil. *ἡ ἑβδομάς*) *καὶ καιρὸς ἐπὶ τούτῳ, διότι καιριοτάτης τέτευχε χωρίας*; cf. ibid. p. 53 extr. et 54 in. Ex diversissimis aetatibus collecta sunt haec testimonia. Quoniam igitur et de *καιρᾷ* et de *τύχῃ* (vid. Stob. Ecl. I 6, 18 W.) Aristoxenum in *Ἀποφάσεσιν* disputavisse compertum habemus, fieri non potest quin cohaesisse capita ista concludamus. Sed utrum utri fragmentum successit? Monstrari fortasse possunt est ea quae praecesserunt ipsum quo de *καιρῷ* verba fiunt fragmentum.

Jamblichi §§ 230 *παρεκελεύοντο* ad 233 *διαθέσεων* originem duxisse ex *Ἀποφάσεσιν* perspiceremus non solum argumento edocti, verum etiam forma — attendenda sunt *παρεκελεύοντο, ἔφασαν*, similia —, etiam si non succurreret paragraphorum 101, 102 disputationis, quae cum parte non exigua illarum, usque ad § 232 *ἀνεπανόρθωτον*, ad verbum consentit, exordium *παραδίδοται δὲ καὶ ἄλλος τρόπος παιδεύσεως διὰ τῶν Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων.* A *παρεκελεύοντο* autem § 230 incipere dixi excerptum Aristoxeneum, cum paragraphorum quae praeeunt 229 et 230 plurima enuntiata reperiantur in §§ 69 et 70, quae arte cohaerent cum § 68 propter *πρὸς τούτοις ἐμψύχων ἀποχὴν κατέδειξεν* a Peripatetico aliena; cf. enim Athen. X p. 418f. Gell. IV 11. Cobetus igitur Coll. crit. p. 429 et Nauckius (v. eius adnot.) decepti sunt § 230 in. verbis *ἔτι καὶ νῦν.* Neque enim ea est sententia, ut ab aequali Jamblichi ipsius efferri non potuerit. Rectius igitur Rohde Mus. Rh. 27, 32 (cf. p. 55) Apollonium suspicatus est expositionis inflatissimae fuisse auctorem. Sed ad propositum revertor ac primum

quidem exhibeo quae ducam esse conectenda: Jambl. § 233 *ἐν τῇ μελλούσῃ ἀληθινῇ ἔσεσθαι φιλίᾳ ὡς πλεῖστα δεῖν ἔφασαν εἶναι τὰ ὡρισμένα καὶ νενομισμένα, καλῶς δὲ ταῦτ' εἶναι κεκριμένα καὶ μὴ εἰκῇ . . ὅπως μήτε ὁμιλία μηδεμία ὀλιγώρως τε καὶ εἰκῇ γίνηται, ἀλλὰ μετ' αἰδοῦς τε καὶ συννοίας καὶ τάξεως ὀρθῆς, μήτε πάθος ἐγείρηται μηδὲν εἰκῇ καὶ φαύλως καὶ ἡμαρτημένως, οἷον ἐπιθυμία ἢ ὀργή. ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ κατὰ τῶν λειπομένων παθῶν τε καὶ διαθέσεων.* § 180 *εἶναι γὰρ κατὰ τὰς ὁμιλίας τὸν μὲν εὔκαιρον, τὸν δὲ ἄκαιρον, διαιρεῖσθαι δὲ ἡλικίας τε διαφορᾷ καὶ ἀξιώματος . . . οὔτε γὰρ ὀργῆς οὔτε ἀπειλῆς εἶδος πᾶν οὔτε θρασύτητος . . ἀλλὰ πᾶσαν τὴν τοιαύτην ἀκαιρίαν εὐλαβητέον εἶναι τῷ νεωτέρῳ πρὸς τὸν πρεσβύτερον. παραπλήσιον δὲ κτλ.*

Pauca subiciam. Fragmentis coniunctis Pythagorei censuisse narrantur in amicitia quam plurima legibus definita esse oportere, ne qua *ὁμιλία* temere fieret; fieri enim eam posse aut *εὐκαίρως* aut *ἀκαίρως*. Patet imprimis voce *ὁμιλία* viam eam qua progressus sit scriptor muniri. Ipsum vero illud *γὰρ* § 180 apud Jamblichum supervacaneum suam vim recuperavit.

Quibus probatis fragmentum *περὶ τύχης* alteri sequitur successisse illi quo de *καιρῷ* Aristoxenus egit.

Coniungi nondum possunt cum aliis fragmenta duo, alterum a Joanne Stobaeo Flor. 1, 101 H. servatum, alterum ex Jamblichi § 164 resolvendum paulo postea. Sed ratio necesse est reddatur, reliqua quae Aristoxeno inferior scriptor debeat cur non eodem capite purgaverim.

De Aristoxeni *Πυθαγορικῷ Βίῳ.*

1.

Πυθαγορικῶν Ἀποφάσεων specie atque indole exploratis ex capitibus restitutis alteram fragmentorum Aristoxeni seriem, quae haud recte adhuc videntur esse iudicata, ad pristinam sedem reducere conemur. Paragraphis Jambl. 196 ad 198 integrum comprehendi capitulum scriptoris illius

Wyttenbach (Bibl. crit. VIII p. 113 not; cf. Mahnii diatr. de Aristox. p. 60) magnam partem, penitus Rohde (Mus. Rh. 27, 50 extr. seq.) perspexit. Porro ille censuit in eo libro quem de Archytae vita conscripsisset Aristoxenus narrantem factum esse Spintharum paragraphi 197 fabellam, hic autem totum orbem quem descripsi exsectum esse ex *Ἀποφάσεσιν*. Verum enim vero mihi non est dubium quin verum libri nomen neuter reppererit. Atque illum quidem Rohde confutavit, cum non posse discerni a ceteris duabus § 197 ostendit. Sed ne in *Ἀποφάσεσι* quidem Aristoxenus talia narravit. Nam eis locis qui huic libro vindicandi sunt, ad unum omnibus, doctrinam eum proposuisse vidimus Pythagoreorum moralem. Contra de moribus eorum verba vel factis esse facta nusquam observari poterat. Haec autem describuntur eo loco, in quem nunc inquiremus. Neque igitur ullum inveniri potest *Ἀποφάσεων* enuntiatum quo simile quicquam exponatur hisce § 196 *εἴ ποτε αὐτοῖς συμβαίη ἢ ὀργὴ ἢ λύπη ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον, ἐκποδὼν ἀπηλλάττοντο καὶ καθ᾽ ἑαυτὸν ἕκαστος γενόμενος ἐπειρᾶτο καταπέττειν τε καὶ ἰατρεύειν τὸ πάθος*. Ubi vero illarum quidem fragmentorum quae non ita pauca sunt numero reperiri potest quod contendatur cum eis quae de Archyta referuntur et de Clinia? Res ipsae quae ibi disputantur, quem in modum intellegenda sit earum inscriptio, indicant aperte. Ita enim Latine vertas *ἀποφάσεις*, ut dicas sententias eas esse Pythagoreorum vel voces; ne „dicta“ quidem prorsus recte proponas. Cuius interpretationis nemo melior acciri potest patronus quam Aristoteles. Metaph. Λ 7 p. 1073a 14 ss *πότερον δὲ μίαν θετέον τὴν τοιαύτην οὐσίαν ἢ πλείους, καὶ πόσας, δεῖ μὴ λανθάνειν, ἀλλὰ μεμνῆσθαι καὶ τὰς τῶν ἄλλων* (scil. *φιλοσόφων*) *ἀποφάσεις, ὅτι περὶ πλήθους οὐδὲν εἰρήκασιν, ὅτι καὶ σαφὲς εἰπεῖν*. hic unus est locus Aristotelis, ubi de hac forma vocis codices consentiant. Praeterea observandum in fragmento, quod in veris *Ἀποφάσεων* reliquiis supra ducendum dixi, sic loqui Aristoxenum Jambl. § 182: *ἀρχὴν δὲ ἀπεφαίνοντο ἐν παντὶ ἕν τι τῶν τιμιωτάτων εἶναι*. In § 197 dicit *διηγεῖτο*; quo nunquam utitur in Sententiis. Has igitur ob causas non audiendus Rohde qui l. l. p. 35 s omnia putavit quae illi ab amicis Pythagoreis narrata essent de sectae non solum doctrina verum etiam institutis ac nonnullorum eius asseclarum factis eo esse congesta. Immo diligentissime distinguenda censeo ab reliquis fragmina Sententiarum. A quibus cum tota indole diversae sint §§ 199 ss, ad quem librum has referendas esse putemus? Vivendi rationem qualem in quibusdam rebus gerendis Pythagorei probaverint illinc discimus. Quid multa? Parata sunt omnia ad sententiam simpliciter nudeque ferendam eam, qua illae paragraphi vindicantur ***Βίῳ Πυθαγορείῳ*** (v. Porph. Vit. P. § 59) vel ***Πυθαγορικῷ*** (Jambl. § 233).

At fortasse tuo iure iam quaeras cur tandem ita enitar, cum certo profligari res possit testimonio. Peropportune enim accidit quod confirmare eo licet, si modo licet, interpretationem philologam.

Postquam inde a § 196 vitasse dicti sunt Pythagorei *ἀνώμαλον βίον, ὀργάς, ἀθυμίας, ταραχάς, ἄλλα τοιαῦτα* idque ipsum moribus et factis eorum quae exemplorum loco describuntur comprobatum est, aptissimus eo fit progressus, ut et lacrimis aliisque similibus animorum motibus narrentur temperavisse. Quibus consideratis apud ipsum Aristoxenum cum illis superioribus probatum videtur cohaesisse haec verba § 198 *οἴκτων δὲ καὶ δακρύων καὶ πάντων τῶν τοιούτων εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας*. Quae a Jamblicho repetuntur § 234 multis commodissime subtextis. Cum vero idem tenor reperiatur in § 226, successisse rebus §§ 196 ad 198 *εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας* colligendum est ea quae paragraphis 234 ss referuntur. Quarum partium inferior deprompta est e ***Πυθαγορικῷ Βίῳ***; vid § 233.

Sed uti formido nova quaedam instare videtur quaestio quae curat sortem verborum § 198 *οὔτε δὲ κέρδος οὔτε ἐπιθυμίαν οὔτε ὀργὴν οὔτε φιλοτιμίαν οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων αἴτιον γίνεσθαι διαφορᾶς, ἀλλὰ πάντας τοὺς Πυθαγορείους οὕτως ἔχειν πρὸς ἀλλήλους ὡς ἂν πατὴρ σπουδαῖος*

πρὸς τέκνα σχοίη. At haec ego cohaerere cum superioribus nego motus verbis *αἴτιον γίνεσθαι διαφορᾶς* et *ἔχειν πρὸς ἀλλήλους*. Etenim cum ea omnia quae antea audivimus ad Pythagoreorum commercium pertineant hominum omnium, his prorsus inopinati rapimur ad conspectum eius familiaritatis amicitiaeque quae valuit inter scholae socios. Tota igitur haec enuntiati pars e capite quod de amicitia Pythagorica fuit decerpta est. Quid igitur faciamus? Exitus iam antea est inventus. Quoniam enim supra visa sunt post *εἴργεσθαι τοὺς ἄνδρας* ea fuisse apud Aristoxenum saltem, quae in Jambl. § 234 illis succedant, sponte accidit ut post eiusmodi caput ea collocentur. — Postea autem alio quoque loco, § 164, Jamblichum videbimus disputationis describendae non exiguam partem transsiluisse unumque extremum exempli enuntiatum subiecisse.

Sed antequam — id quod proximum est — laudes restituere coner quibus Aristoxenus amicitiam Pythagoricam ornavit, componendarum rerum artem quam egregie ille vir calluerit, etsi saepe animadverti poterat, tamen iuvat novo probare exemplo. Phintiae enim Damonisque mutuum amorem eo praecipue consilio praedicavit, ut Pythagoreos doceret *οἴκτων καὶ δακρίων, θωπείας καὶ δεήσεως καὶ λιτανείας καὶ πάντων τῶν τοιούτων* fuisse expertes. Haec enim ipse praefatus est (§ 234 in.; turbas Nicomachus fecit § 233 extr. quam conf. cum Porphyrii 59) atque aliis verbis usus repetiit § 234 extr. his: *ἐκκοπείη ἂν αὐτῶν ἡ σεμνότης [καὶ ἡ προσποίητος πίστις] καὶ ἡ ἀπάθεια*, ubi quoniam unam amicitiam Pythagoreorum temptare nondum in animo est sponte intellegis *ἡ πρ. π.* inculcata esse a Nicomacho. Sed eadem fabula viam sibi ille munivit, ut alia exempla depingeret amicitiae, velut Cliniae § 239; v. § 127 coll. Cobeti Coll. cr. p. 371.

Itaque terminato saltem amplo capite quibus maxime rebus ***Βίος*** ille ***Πυθαγορικὸς*** diversus fuerit ab ***Ἀποφάσεσι*** definire licet libetque. Patefactum enim illic id maxime Aristoxenum egisse, ut mores virorum, ut instituta, denique

ut vitae degendae modum qui eis probatus esset, expressum verbis effictumque oculis subiceret. Contra libro altero demonstrare conatus sum nudas Pythagoreorum comprehensas esse sententias quibus mores possent conformari neque dubito quin eius argumentum aptissime Jamblichus § 101 adumbret, cum dicat *διὰ τῶν Πυθαγορικῶν ἀποφάσεων τῶν εἰς τὸν βίον καὶ τὰς ἀνθρωπίνας ὑπολήψεις διατεινουσῶν*; cf. etiam § 102 ext.

Sed ***Βίον*** restituere pergamus.

Splendidissimi orbis cui amicitiae Pythagoricae exempla Aristoxenus inclusit nihil tenemus nisi membra disiecta. At compensemus fortunae invidiam quantum possumus. — Paragraphos 237 et 238 abiudicandas ab eo duco. Cur? Silentio nomina obruuntur Pythagoreorum quorum ibi virtus praedicatur. Quod unquam ab illo factum esse miro concentu quattuor exemplorum negatur eorum quae ex thesauro eius detracta esse compilatores confitentur. Archytas nominatur in Jambl. § 197, Damo et Phintias in § 234 ad 236, cf. Porph. 59, eidem, Archytas et Plato, Clinias et Prorus in § 127. Itaque § 237 s componendae sunt potius cum 122 ss ea quoque re similibus, quod ne ipsas quidem (cf. Rohde in Mus. Rh. 27, 40 s) Aristoxeno quisquam adscribere audeat. Principio vero paragraphi 237 quid? *λέγεται δὲ ὡς καὶ* ... Profecto, nos cur opus fuerit *λέγεται δὲ* non nescimus. — Partis residuae duo exempla primum, Damonis et Phintiae § 234 ad 236, et secundum, Cliniae § 239 coll. § 127, certo, postremum, Thestoris § 239, quod alteri adhaeret fortasse Aristoxenea. Verum gravius quod duo illa eodem ordine numerantur in § 127 — interposita amicitia Platonis Archytaeque. Haec igitur nisi omnia fallunt extrusa est loco altero. Satis certa haec ego iudico; coniectura quae si non alia re at certe modestia commendatur, paragraphi 128 exempla cum prorsus similia illis sint Aristoxeno vindicarim, Cliniae, adsumpta videlicet Thestoris e § 239, ut subiungantur memoriae quam illic subsequuntur. Plausum autem haec opinio nanciscetur his insuper rebus

deliberatis. Extremae § 128 sententiae, *ὅλως δὲ πάσας κτλ.*, Jamblichus quidem auctor non est, quoniam postea, § 234 ss. contra legem ipse fecit. Ergo hanc descripsit. At quis eius auctor? Nonne eadem discrepantia considerata verisimile videtur ab eodem a quo, capite de amicitia absoluto, ratione illa finis narrandi fiat aliquando exempla etiam §§ 234 ss antea esse prompta, cum praesertim in § 127 eversa funditus non sint? Quid quod §§ 127 s ad Aristoxenum relatis § 198 verba quae abundabant, *οὔτε δὲ κέρδος κτἑ.*, quae in fine amicitiae Pythagoricae laudum exstitisse antea vidimus adnectere licet, dummodo *δὲ* quod a Jamblicho structura enuntiati exegit[1]) mutetur in *γάρ*. Quo facto hic pervolandus campus: *ὅλως δὲ πάσας εἴ τις λέγοι τὰς γεγενημένας ὁμιλίας τοῖς Πυθαγορείοις πρὸς ἀλλήλους, ὑπεραίροι ἄν τῷ μήκει τὸν ὄγκον καὶ τὸν καιρὸν τοῦ συγγράμματος· οὔτε γὰρ κέρδος οὔτε ἐπιθυμία . . . οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν τοιούτων αἴτιον ἐγένετο διαφορᾶς, ἀλλὰ πάντες οἱ Πυθαγόρειοι οὕτως εἶχον πρὸς ἀλλήλους ὡς ἂν πατὴρ σπουδαῖος πρὸς τέκνα σχοίη.*

Age prodeat qui splendidae expositionis splendidiorem clausulam invenerit!

2.

Quod Jamblichi §§ 137 ad 140 ad unam omnes ex Aristoxeno derivatas Rohdius Mus. Rh. 27, 45 s dixit, in ea re haud dubium est quin multis nominibus erraverit. Audiatur capite dissecto quis cuiusque particulae auctor evadat.

Primum, § 140 extr. Aristoxeni non est. Hunc enim tradidisse posteris *ὅτι Ἄβαριν τὸν Ὑπερβόρεον εἱστία* Pythagoras *καὶ τὸν ὀϊστὸν αὐτοῦ ἀφείλετο ᾧ ἐκυβερνᾶτο* non concedat is qui dubiam vocis *ἀφείλετο* vim respiciat neque admiratorem philosophi Peripateticum neget. At hoc fieri

[1]) Eadem de causa oratione obliqua quam ego postea sustuli uti coactus est.

potuit ut compilator quidam depravaret. Quare aliunde iudicium nostrum stabiliendum. Cum firmo vinculo adnexae non sint § 140 (et 141), satis erat habendum §§ 137 ad 139 illi scriptori vindicavisse — si modo poterant vindicari. Argumento fuere praesentis temporis formae, quibus videbatur uti non potuisse nisi qui Pythagoreos ultimos vidisset. Quod igitur initio § 140 quam non esse Aristoxeni suspicatus sum *ἡγοῦνται* legitur, id sic poterat explicari ut Jamblicho tribueretur aut eius auctori qui respondere ea superioribus iussisset.

Attamen, paragraphis § 137 ad 139 nitendum non est. Nam eaedem ipsae temporis praesentis formae, *διορίζουσι* § 137 p. 100, 8 *σπουδάζουσι* § 138 p. 101, 5 *ἔχουσι πιστευτικῶς* ibid. p. 101, 12 *πειρῶνται* ibid. p. 101, 14 quibus Rohdius confisus est vehementer sunt offensioni. Imperfecto aut aoristo Peripateticum usum mores vitamque virorum depinxisse ceteris demonstratur fragmentis omnibus. Quod qui factum sit apertissimum est. Eo tempore quo praeclaras eorum virtutes ille celebravit totus ille splendor tantaque praestantia restincta erant et evanuerant; cf. Laert. VIII 46. Ipse, disciplina dimidiatus Peripateticus, intima mente homo Pythagoreus scriptis scholae fidem servavit.

Secluduntur ab Aristoxeni libris hac ratione § 140 ac 137 et 138, § 139 non item; quippe in qua *ἔφη* scriptum sit, et *φασι* quod momentum non facit. At huius paragraphi alius indicari auctor potest. Estne quisquam in Aristoxeni ingenium modo se insinuaverit, qui tanta eum in homines male sanos indulgentia fuisse neget? *Ἔφη γοῦν Εὔρυτόν τις λέγειν ὅτι φαίη ποιμὴν ἀκοῦσαί τινος ᾄδοντος, νέμων ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Φιλολάου, καὶ τὸν οὐθὲν ἀπιστῆσαι, ἀλλ' ἐρέσθαι τίνα ἁρμονίαν . . . φασὶ δὲ καὶ τῷ Πυθαγόρᾳ τινά ποτε λέγειν, ὅτι δοκοίη ποτὲ ἐν τῷ ὕπνῳ τῷ πατρὶ διαλέγεσθαι τεθνεῶτι* eqs. Mihi quidem nimis creduli aut ridiculi videntur esse Pythagorei hoc loco, apud Aristoxenum admodum graves admirabilesque. Molestiorne ut hoc utar cogitari potest inficetia quaestione Euryti? Verum enim vero nemo est

qui opinanti, non demonstranti manus det. Itaque plurimum ei rei tribuo, quod nihil similius monstrari potest isti paragrapho, 139, quam fragmentum Androcydis qui vocatur *περὶ Πυθαγορικῶν συμβόλων*, § 145. Neque enim ea tantum re quod utroque loco e vita Pythagoreorum exempla promuntur geminae sunt §§ 139 et 145, quod utrobique colloquia virorum fiunt brevia, verum etiam quod sicut § 145 symbolum morale subest p. 105, 9 *οὐδὲν ἐκ ταὐτομάτου συμβαίνειν καὶ ἀπὸ τύχης ἀλλὰ κατὰ θείαν πρόνοιαν*, eodem modo, § 148 qua iteratur § 139 argumentum, *περὶ θεῶν μηδὲν θαυμαστὸν ἀπιστεῖν* (cf. 138 extr. *μηδὲν ἀπιστοῦντες ὅ,τι ἂν εἰς τὸ θεῖον ἀνάγηται*), si quid aliud consangineum. Etiam Androcydes igitur personatus centonis quem dissolvimus particulam repetit, § 139 (certe ad *ἐκείνῳ* p. 102, 7). —

Aristoxenus illa esse a se abiudicata haud ferat aegre; gaudebit vero duo fragmenta disiecta reconciliari. Paragraphorum enim Jamblichi 96 ad 100, quibus per totum diem inde ab orto solis quid Pythagorei facere dicere soliti sint continue enumeratur, cum una particula nomine eius signetur ab Athenaeo II p. 46 F seq (cf. § 97 med; Rohde l. l. p. 36), id restat ut corrigatur non *Ἀποφάσεσι*, quae adhuc valet sententia, Jamblichi auctorem ea debuisse, sed *Βίῳ Πυθαγορείῳ* exemplisque confirmetur § 96 *τοὺς μὲν ἑωθινοὺς περιπάτους ἐποιοῦντο οἱ ἄνδρες*, § 97 *ἐχρῶντο δὲ ἀλείμμασι καὶ δρόμοις*, § 99 *ἔθος δ᾽ ἦν τὸν νεώτατον ἀναγινώσκειν*. At non unicus hic usus verborum Athenaei. Audias velim quid excerpserit: *καὶ τῶν Πυθαγορικῶν δὲ τροφὴ ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὥς φησιν Ἀριστόξενος, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ᾽ ἀρίστῳ*[1]) *λέγων ἀνόσους διατελεῖν*. Ubi *ἀεὶ ἀνόσους* fuisse *τοὺς προσφερομένους αὐτὰ* dixit? Certe non ibi, § 96 ad 100, quo superiora (usque ad *μέλιτος*) spectant. At cum primum § 196 *προσεῖχον γὰρ οὗτοι, τὰ σώματα ὡς ἂν ἐπὶ τῶν αὐτῶν διακέηται, καὶ μὴ ᾖ ὁτὲ μὲν ῥικνά, ὁτὲ δὲ πολύσαρκα· ἀνωμάλου γὰρ βίου ᾤοντο εἶναι*

[1]) Num igitur helluari ceteroqui licet? At inscite quae lecta erant relata sunt.

δεῖγμα succedere iusseris paragraphis 96 ad 100, subito intelleges unde originem duxerit ecloga Athenaei.

3.

Paragraphorum 163 ss, quas sententiis Peripatetici refertas esse summa cum fide affirmari potest fragmento eius Anecd. Paris. I p. 172 collato (vid. Rohde l. l. p. 39 et 48), enuntiatum primum in studiis refert Pythagoreos esse versatos hisce: *τῶν ἐπιστημῶν οὐχ ἥκιστά φασι τοὺς Πυθαγορείους τιμᾶν μουσικήν τε καὶ ἰατρικὴν καὶ μαντικήν· σιωπηλοὺς δὲ εἶναι καὶ ἀκουστικοὺς καὶ ἐπαινεῖσθαι παρ᾽ αὐτοῖς τὸν δυνάμενον ἀκοῦσαι*. His ex artibus uni, *τῇ ἰατρικῇ*, qualem operam illi navaverint, confestim certiores fimus verbis eiusdem paragraphi *τῆς δὲ ἰατρικῆς* ad *ἀρρωστημάτων*, quae iterantur § 244. Cum vero paragraphi 164 illa de medicina expositio duabus brevibus excipiatur sententiis quae, ubi e §§ 110 et 111 sicut par est suppletae sunt et auctae, plenum circumscribunt caput *περὶ μουσικῆς* inscribendum, nonne quem ad finem primum § 163 enuntiatum praefixum sit patet? Indicat quae proximis capitibus res tractandae sint. Sed a quo homine compositus est hic index? Primum quidem constat non Jamblichi eum esse, qui si auctor fuisset, de uno locutus esset Pythagora; cf. § 196. 230 al. Multo autem gravius argumentum est quod apud eum in proximis nihil quod ad *μαντικήν* pertineat legitur. Nicomachusne igitur qui Aristoxeni memoriam Jamblicho tradidit (cf. huius § 233 extr. cum Porph. 59) prooemium confecit? Ne is quidem. Audiantur verba § 164 (cf. § 110): *ὑπελάμβανον δὲ καὶ τὴν μουσικὴν μεγάλα συμβάλλεσθαι πρὸς ὑγείαν*. Et his et Anecdotorum testimonio quod commemoravi demonstratur ita res Aristoxenum ordinavisse ut priore loco de medicina referret, posteriore de musica. Nicomachus igitur si confecisse indicem putandus esset, ita exspectaremus rem ab eo esse gestam, ut amplum caput pervolans notaret colligeretque voces eas quibus singularum partium argumenta designarentur. Quare illico,

opinor, quaereremus qua de causa scripsisset initio *τιμᾶν μουσικήν τε καὶ ἰατρικήν*, ordine capitulorum inverso.[1]) Concedatur haud dubie licuisse id eius ingenio qui ipse ediderit quae deinceps disserantur, non eius qui aliena colligere indiculo instituat.

Pretiosissimum igitur adiumentum nacti nonne duobus iam quae promissa erant particulis repertis ceteras quoque speremus cogi posse? Quod negotium antequam subeamus, verisimillimum esse dixerim § 114 *ἔτι τοίνυν* ad *τῆς ἐπῳδῆς* successisse apud Aristoxenum rebus § 111 (interiecta enim *λέγεται* § 112 s eidem deberi nequit demonstrari) ea de causa quod paragraphorum 64 et 65 auctor, qui illius vestigia anxie pressit, eodem tenore Pythagoram unum praedicavit. Neque absonum esse videtur quod, postquam generaliter relatum est de more virorum medendi cupiditatibus, ea sententia quae ipsa quoque universa est ad singulas quasdam usus causas progressus fit enarrandas. Neque enim quemquam fieri potest ut lateant proprii orationis Aristoxeneae colores. Quis autem liber fuit? ***Βίου Πυθαγορικοῦ*** vestigia recognoscentur paucis exemplis ex iis particulis promptis quae sunt de medicina et de musica: *ἅψασθαι καταπλασμάτων ἐπὶ πλείω τῶν ἔμπροσθεν* § 163; *ἐχρῶντο Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου λέξεσιν*, § 164; *ἐκείνου κρούοντος συνῇδον παιᾶνάς τινας* § 110; similia. At illuc revertor.

Ut enim quae de *μαντικῇ* et de *ἐχεμυθίᾳ* Pythagoreorum Aristoxenus dixerat non digna iudicavit *θεῖος* Jamblichus aut bonus huius auctor quae reciperet integra, ita casu servatae sunt scintillae quaedam, licet a compilatoribus temere sint cinere obrutae. Qui Jamblichi § 149 et 150 in. sententias coacervavit, is de suo nihil fere addidit nisi verba quibus abundare solent compilatores, res certe ab Aristoxeno accepit. Vestitum et strata virorum describit ipsis Peripatetici verbis usus; cf. § 100 p. 77, 12 N. De sacrificiis eorum (§ 150 in.) ita refert, ut vocibus tantum non

[1]) Jamblichum enim ea invertisse credi omnino nequit, quoniam quanta caecitate transscripserit antea perspectum est.

omnibus, de re utique ei adstipuletur. Itaque non incautum videor iudicium ferre Aristoxeni esse haec quoque quae in § 149 inveniantur *προυεῖχε δὲ καὶ φήμαις καὶ μαντείαις καὶ κληδόσιν ὅλως πᾶσι τοῖς αὐτομάτοις*. Accedit enim quod in verborum eorum numero, quibus regi ille enuntiata iubebat, velut *ᾤοντο δεῖν* in *Ἀποφάσεσιν*, *ὑπελάμβανον* utrobique, similibus, ducendum est etiam illud *προσεῖχον* quod more suo § 149 auctor in numerum singularem convertit; cf. enim § 196 *προσεῖχον γὰρ οὗτοι, τὰ σώματα ὡς ἂν κτλ.* Ne eiusmodi quidem indicia spernenda esse confirmabo exemplo contrario. Suspicetur quispiam rebus quae referantur confisus paragraphorum 106 et 107 in. ad *παρῃτεῖτο* Aristoxenum fuisse auctorem principem. Confutaretur vocibus *ἀπεδοκίμαζεν*, *ἐκέλευεν*, *παρῃτεῖτο*, utpote quorum nullum in fragmentis eius veris quae non pauca sunt reperiatur. Cuius rei quae causa fuerit memoratu non indignum. Cavit ne arrogantius Pythagorei iudicavisse viderentur. Praetulit igitur praeter ea quorum supra mentio facta est *παρήγγελλον*, v. § 99. 101. 241, *παρεκελεύοντο* § 204. 230, *ἡγοῦντο* scil. *ἐπιμελητέον* Stob. Flor. 43, 49, *ἐδοκίμαζον* § 100. 163 = 244. 176. 241 similia. Quae quanto sunt modestiora illis! Sectatorum gregi tantam verecundiam non esse probatam quis miretur?

Duo restant quae indiculo § 163 promissa sunt capitula nunc e tenebris resuscitanda: 1 *σιωπηλοὺς δ' εἶναι καὶ* 2 *ἀκουστικοὺς καὶ ἐπαινεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τὸν δυνάμενον ἀκοῦσαι.* Utriusque vestigia agnosco in § 94. Unde cum primum dempta sunt quae homo non admodum prudens alienissimo loco interposuit *ἐσκόπει δὲ καὶ* p. 69, 22 ad *φιλίαν* p. 70, 2 simul cum *ἔπειτα εἴ εἰσιν* ad *λαλεῖν* p. 69, 21 5, quorum ope superioribus ista adnexuerit sententia superiore ipsa moleste iterata, restitutum esse ordinem pristinum nemo est quin confestim ex argumento colligat. Consideremus enim quid Pythagoras nimirum ipse censuerit *ἐσκόπει εἰ δύνανται ἐχεμυθεῖν· τούτῳ γὰρ δὴ καὶ ἐχρῆτο τῷ ὀνόματι· καὶ καθεώρα εἰ μανθάνοντες ὅσα ἂν ἀκούσωσιν οἷοί τε εἰσιν σιωπᾶν*

καὶ διαφυλάττειν· περὶ εὐμαθείας (δὴ) καὶ μνήμης ἐσκόπει, πρῶτον μὲν εἰ δύνανται ταχέως καὶ σαφῶς παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, ἔπειτα εἰ παρέπεταί τις αὐτοῖς ἀγάπησις καὶ σωφροσύνη πρὸς τὰ διδασκόμενα. Cohaesere igitur hic quoque ea quae requirimus. Quamquam § 94 haud infitior ideo me elegisse, ut cum *ἐχεμυθεῖν· τούτῳ γὰρ δὴ καὶ ἐχρῆτο τῷ ὀνόματι* contendi possent Aristoxeni § 201 *ἐν τῷ βίῳ εἶναί τινας ἡλικίας ἐνδεδασμένας· οὕτω γὰρ καὶ λέγειν αὐτούς φασιν.* Rerum igitur summam sane parcam tenere videmur; sed orationis omnes elisos esse nervos facile sentimus, cum splendoris fragmentorum integrorum recordamur. Quo maiore gaudio audiatur ultimam capitis particulam manibus furum non esse depravatam.

Redeundum ad eum capitis §§ 163 ss locum nobis est, unde ad alias digressi eramus, ad § 164 med. Ac iam vide an forte accidisse putandum non sit, ut ubi exspectaverimus verba factum iri de audiendi quoque arte discendique a Pythagoreis culta, fragmentum ibi inveniamus quod cum de memoriae referat usu in hunc locum unice videatur quadrare. Sonus enim enuntiatorum Aristoxeneus est. Actane igitur res est? Minime. Diligenter reminiscendum quid iam constet de ***Βίου*** et ***Ἀποφάσεων*** discrimine. Contendo enim congesta illuc esse quae in utroque libro de simili re disputata erant. Quod novum non est. Idem animadverti poterat factum in § 230 ss 234 ss, ubi cum quae interiecta sunt Nicomacho debeantur, quis duorum librorum flores concoxerit non latet. Paragraphi 164 *ἐτίμων* eqs ad § 166 in. ad ***Βίον*** sunt referenda. Sed num etiam superiora, *ᾤοντο δὲ δεῖν κατέχειν ἐν τῇ μνήμῃ κτλ.*? Comparet quis Vitae *ᾤοντο γὰρ δεῖν μὴ πρότερόν τινι ἐντυγχάνειν* § 96. At aperta dissimilitudo. In medio rerum aliarum tenore haec causae loco adiunguntur, illa e se apta sunt et disputationis de memoria instituendae facile vel exordium. Quo nomine unice gemini sunt loci *Ἀποφάσεων* hi: § 175 *καθόλου δὲ ᾤοντο δεῖν*; cf. Stob. Flor. 43, 49; § 101 *τὰς ἐπανορθώσεις . . ᾤοντο δεῖν γίνεσθαι*; cf. § 231.

Sed revertemur huc paulo postea. Absumpti sunt indicis tituli. Apte *μαντικὴ* subiungi videtur medicinae musicaeque geminis, illi ea quae, cum ad audiendi virtutem spectarent, commodissimum ad *ἐτίμων κτέ.* transitum effecerunt. —

Itaque reverti ad propositum licet.

Lemmate privata in Stob. Flor. I 71 H. produntur haec: *ἐκ μὲν τῆς μαντικῆς* (*προμαντικῆς*: em. Nauck) *πρόνοιαν ἔφασαν δεῖν ἐπιζητεῖν, ἐκ δὲ τῆς ἰατρικῆς τῆς τε προνοίας ἐπανόρθωσιν . . . ταῦτα γὰρ εἶναι πέρατα τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης· ἐκ δὲ τῆς μουσικῆς αἴσθησιν ἀκριβῆ τε καὶ ἐπιστημονικήν, ἐκ δὲ τῶν μαθηματικῶν ὀνομαζομένων συλλογισμόν τε καὶ ἀπόδειξιν τῶν δι' αὐτῶν νοημάτων.* Quae Anthologium percurrens cum primum legi, quia indicem illum § 163 memoria tenebam, statim vidi fragmentum id esse Aristoxeni. Deinde Meinekeum hoc occupasse intellexi, qui recte ad *Ἀποφάσεις* id rettulit.[1]) Nam hic solus Pythagoricus eius libellus ad condendum Anthologium collatus est. Praeterea formulae *ἔφασαν κτέ.* in unis harum fragmentis usus cognoscitur. Neque igitur mirum excerptum illinc Florilegii frustulum neque inseri posse neque affigi §§ 163 ad 165 Jambl. Nam, si recte antea iudicatum est, de iisdem aut certe similibus rebus in libro utroque disputare Aristoxeno licuit.

Huc igitur pertinent ea verba quae e § 164 modo resolvimus, *ᾤοντο δὲ δεῖν κατέχειν ἐν μνήμῃ κτλ.*, quamquam utrum praecesserint an secuta sint illa diiudicari vix potest. Contra vel locus videtur reperiri posse fragmento non ita magno Stob. Fl. I 101 H. *τὴν ἀληθῆ φιλοκαλίαν ἐν τοῖς*

[1]) Contra ne cum eodem viro doctissimo Flor. I 1, 199 H. *Ἀποφάσεσιν* quis intrudat. A quibus musivus iste sermo prorsus abhorret. Deinde symbolis ab Aristoxeno locum esse concessum haud verisimile. Lemma pridem interiit; vane refictum est *Πυθαγορικά.* Plutarcho sine causa Wyttenbachius tribuit Symbolorum thesauro praemissa erant. Simillima Jambl. praefatur occasione data §§ 105 et 227.

ἐπιτηδεύμασι καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις ἔλεγον εἶναι· τὸ γὰρ ἀγαπᾶν καὶ στέργειν τῶν καλῶν ἐθῶν τε καὶ ἐπιτηδευμάτων ὑπάρχειν· ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐπιστημῶν δὲ καὶ ἐμπειριῶν τὰς καλὰς καὶ εὐσχήμονας ἀληθῶς εἶναι φιλοκάλους, τὴν δὲ λεγομένην ὑπὸ τῶν πολλῶν φιλοκαλίαν, οἷον (τὴν ἐν) τοῖς ἀναγκαίοις καὶ χρησίμοις πρὸς τὸν βίον γινομένην, λάφυρά που τῆς ἀληθινῆς κεῖσθαι φιλοκαλίας. Quae fieri potest ut prooemium fuerint copiosae expositionis, cuius e parte inferiore qui supersunt pannuli exigui modo congesti sunt.

Sed progrediamur si licet ad firmiora, ad ***Βίον*** redeuntes.

4.

E toto Jamblichi capite XXVII praeter § 127 et 128 nihil videtur argumentis saltem Aristoxeno vindicari posse nisi § 129 *καὶ γὰρ νόμους ἐφύλαττον* ad § 130 *ἐχρήσαντο.* Qua in re non ita caute Rohdius nixus est l. l. p. 42 enuntiato § 129 *πολλῶν* ad *πολιτείας*, quod in § 249 illi adscripta iteratur. Neque enim dubium est, quin ineptissime hinc illuc translatum sit.[1]) Causa disceptatur verbis *μέχρι τινός*. Quae suum locum tenent in § 249, utpote qua memoria inimicitiarum cum Pythagoreis gestarum proponatur continua: *οἱ Κυλώνειοι διετέλουν πρὸς Πυθαγορείους στασιάζοντες· ἀλλ᾽ ὅμως ἐπεκράτει μέχρι τινὸς ἡ τῶν Πυθαγορείων καλοκἀγαθία . . . τέλος δὲ εἰς τοσοῦτον ἐπεβούλευσαν τοῖς ἀνδράσιν κτέ.* Quae notavi verba ea omnia inter se respondent; in § 129 cum quae respondeant desint, *μέχρι τινὸς* quid sibi velit intellegi non potest.

Quodsi principem auctorem earum reperire cupimus, primum quidem non contemnendum quod *ἐπιτηδεύματα καὶ ἔθη* ut in § 130 p. 94, 12, sic uno tamquam spiritu effunduntur etiam in fragmento Aristoxeni, quod modo tractatum est, Stob. Flor. I 101 H. *τὸ γὰρ ἀγ πᾶν καὶ στέργειν τῶν καλῶν ἐθῶν τε καὶ ἐπιτηδευμάτων ὑπάρχειν.* Sed maioris momenti sunt Laertii VIII 15 s *ἔλεγόν τε καὶ οἱ ἄλλοι Πυθα-*

[1]) Id quod vel ipsi Jamblicho dari potest.

γόρειοι μὴ εἶναι πρὸς πάντας πάντα ῥητά, ὥς φησιν Ἀριστόξενος ἐν δεκάτῃ παιδευτικῶν νόμων. ἔνθα καὶ Ξενόφιλον τὸν Πυθαγορικόν, ἐρωτηθέντα πῶς ἂν μάλιστα τὸν υἱὸν παιδεύσειεν, εἰπεῖν, εἰ πόλεως εὐνομουμένης γενηθείη· ἄλλους τε πολλοὺς κατὰ τὴν Ἰταλίαν ἀπεργάσασθαι καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας, ἀτὰρ καὶ Ζάλευκον καὶ Χαρώνδαν τοὺς νομοθέτας. Quae quicumque mente non praeoccupata contemplatur, is enuntiatum *ἄλλους τε πολλοὺς κτέ.* ob orationis formam recte a Wyttenbachio bibl. cr. VIII 112 et Rohdio l. l. Aristoxeno concedere debet esse vindicatum. Fac enim primitus id cohaesisse cum eis quae praecedant Peripatetici memoriam. Quam inanem compilator laborem suscepisse putandus esset, cum praeferret orationem obliquam! Praesertim cum nihil facilius esset quam simul cum proximis directa quam vocant id efferre. Nihilominus usu Laertii examinato videndum an temere ab eo formae eius confundantur. Sane nihil huc faciunt eorum capitum exempla quibus *δόξαι* comprehenduntur aut *ἀποφθέγματα*. Ubi cur mixtio fiat facile perspicitur; directae enim orationis enuntiatis ubivis praefigas *ἐδόκει αὐτῷ* vel *αὐτοῖς*, obliquae *ἔφη* vel *λέγεται εἰπεῖν* vel simile aliquid. Cf. II 93. VII 88. 126. IX 1 (X 118) et II 67. 129. IV 22. 63. VI 51. 60. VII 18. Idem interdum evenit additamento interiecto; cf. V 3. 4. X 10. 11 et Useneri Epicurea p. XXVI. Ne IV 8. 9 quidem in hac causa quicquam valent, ubi cum nudum *λόγος* scil. *ἐστὶ* praecedat non fuit cur anxie teneretur una loquendi forma, neque II 24, ubi nullo id genus verbo antecedente iunguntur *ἦν δημοκρατικός, μόνος ἀποψηφίσασθαι, μὴ ἐθελῆσαι* scil. *ἀποδρᾶναι, αὐτὸν ἐπιπλῆξαι, αὐτάρκης ἦν*; cf. VII 6. 16. Nobis enim loco opus est, cui praepositum sit nomen auctoris certi. Exempla haec sunt: vitae Epimenidis I 115 *Θεόπομπος ἐν τοῖς θαυμασίοις* a) *κατασκευάζοντος αὐτοῦ τὸ τῶν Νυμφῶν ἱερὸν ῥαγῆναι φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ. Ἐπιμενίδη, μὴ Νυμφῶν ἀλλὰ Διός.* b) *Κρησί τε προειπεῖν τὴν Λακεδαιμονίων ἧτταν ὑπὸ Ἀρκάδων, καθάπερ προείρηται· καὶ δὴ καὶ ἐλήφθησαν πρὸς Ὀρχομενῷ.* c) *γηρᾶσαί τε ἐν τοσαύταις ἡμέραις αὐτὸν*

ὅσαπερ ἔτη κατεκοιμήθη. Tria hic quoque conexa sunt iungendi more eodem atque in VIII 15. Etsi autem extrema interpositis *καθάπερ* ad *Ὀρχομενῷ* segregata est a ceteris sententiis, tamen vix dubitemus etiam hanc ad Theopompum referre: affirmat Laertius cum addit *καὶ γὰρ τοῦτό φησι Θ.* Simillima res in VIII 8 *Σωσικράτης ἐν Διαδοχαῖς φησιν* a) *αὐτὸν* sc. Pythagoram *ἐρωτηθέντα ὑπὸ Λέοντος τοῦ Φλειασίων τυράννου τίς εἴη. Φιλόσοφος εἰπεῖν. καὶ* b) *τὸν βίον ἐοικέναι πανηγύρει.* Alterum Leo non quaesiverat. Sed ille Ponticum Heraclidem secutus est quem eadem eodem modo coniuncta exposuisse Cicero testis est Tusc. V 3, 8 et 9; cf. Nauck Jambl. V. P. § 58 adn. O. Voss de Heraclid. Pontic. p. 73 s. Denique promo I 116, cuius *καὶ γὰρ* ad *ἑαλωκέναι* auctorem Theopompum recte putat Ed. Schwartz in P.-W. Real. s. v. Diogenes Laert. p. 746.

Didicisse nos spero non sine causa unam orationis formam teneri. At omnibus locis qui collati sunt inferiorum sententiarum argumentum respondet superioribus. Nonne etiam eo quocum comparati sunt? Liberos qui probe educaturi essent, eis Xenophilus suasisse dicitur ut *εὐνομουμένῃ* uterentur *τῇ πόλει.* Nihil aptius libro qui conscriptus erat de *παιδευτικοῖς νόμοις.* Sed ibidem facillime fieri potuit ut mentio iniceretur Pythagoreorum quorum uterque leges condidit, alter *εὐνομωτάτης πόλεως* ut Platonis verbis utar legum scriptor fuit.

Ergone etiam § 129 s Jamblichi ad Leges illas referamus? Unicum earum hoc apud eum esset fragmentum. Sed Aristoxenum tanta uno loco commemoravisse, silentio obruisse in libris quos de Pythagoreis proprios scripsit credi omnino nequit. Cogitet igitur quis de *Βίῳ Πυθαγορικῷ* commotus verborum formis velut *ἐφίλαττον διῴκησαν.* Ne hoc quidem verum. Cur enim Archytae Tarentini scriptor oblitus est multo certe celebrioris Phytio aut Aristocrate? Praesertim cum exemplo eius in libro illo usum fuisse constet § 197. At compilatorum aut incuria aut pigritia dicas eius memoriam interisse. Obstant verba *ἐν τούτῳ δὲ τῷ*

χρόνῳ δοκοῦσιν αἱ κάλλισται τῶν πολιτειῶν ἐν Ἰταλίᾳ γενέσθαι καὶ ἐν Σικελίᾳ. Commemorari igitur Archytas omnino non potuit simul cum Zaleuco et Charonda, natu multo maioribus. Certa enim significatur aetas. Ergo quid multa? Nullus restat liber nisi is qui fuit *περὶ Πυθαγόρου καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ.* Jam repertus est certus ille *χρόνος.* Legas enim velim quid e communi descripserint fonte Porphyrius § 21 et Jamblichus § 32 *ταύτας,* sc. *τὰς πολιτείας, φρονήματος ἐλευθερίου ὑποπλήσας* sc. Pythagoras *διὰ τῶν ἐφ' ἑκάστης ἀκουστῶν αὐτοῦ ἀνερρύσατο καὶ ἐλευθέρας ἐποίησε, Κρότωνα καὶ Σύβαριν καὶ Κατάνην καὶ Ῥήγιον καὶ Ἱμέραν καὶ Ἀκράγαντα καὶ Ταυρομένιον καὶ ἄλλας τινάς, αἷς καὶ νόμους ἔθετο διὰ Χαρώνδα τε τοῦ Καταναίου καὶ Ζαλεύκου τοῦ Λοκροῦ.* Qui haec scripsit, is memoriam § 129 seq. Jambl. nonnullis urbium nominibus auxit, trium earum quae illic numerantur retinuit. Quarum statum diserte pronuntiat ordinatum esse a discipulis Pythagorae ipsius.

Nihil contra valet quod mendum § 130 concepit. Quo loco non ea re offendor quod superiorum enuntiatorum structurae,

> *Χαρώνδας τε γὰρ . . . Πυθαγόρειος ἦν,*
> *Ζάλευκός τε καὶ Τιμάρης . . . Πυθαγόρειοι ἦσαν,*
> *Οἵ τε τὰς Ῥηγινικὰς πολιτείας συστήσαντες . . .*
> *Πυθαγόρειοι λέγονται εἶναι,*

quam cum non perspexisset Nauck depravavit imprudenter inductis verbis *Πυθαγόρειος ἦν,* non accommodata sunt *Φύτιος* eqs. At aliud ferri non potest. In editione eadem hoc est ordinis huius enuntiatum extremum *Φύτιός τε καὶ Θεοκλῆς καὶ Ἑλικάων καὶ Ἀριστοκράτης διήνεγκαν ἐπιτηδεύμασί τε καὶ ἔθεσιν οἷς καὶ αἱ ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις πόλεις . . ἐχρήσαντο.* Num complura oppida moribus Phytii eiusque sociorum utebantur? Nonne eos scimus fuisse Rheginos? Cf. J. 172 et 267 p. 192, 8 N. Porro etsi ex enuntiato ipso unde orti sint illi viri non cognoscitur, tamen postea dicitur *ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις.* In quibus tandem? Nisi certa his verbis significatur regio, tota Magna Graecia intellegenda est. At partes deposcunt suas qui antea nomi-

nati erant. Itaque non dubito quin sic locus emendandus sit: *οἵ τε τὰς Ῥηγινικὰς πολιτείας συστήσαντες . . . Πυθαγόρειοι λέγονται εἶναι, Φύτιός τε καὶ Θεοκλῆς καὶ Ἑλικάων καὶ Ἀριστοκράτης. διήνεγκαν (δ' οὗτοι πάντες* [cf. § 172 ex.]*) ἐπιτηδεύμασι* eqs. Ad omnes qui numerati sunt inde a *Χαρώνδας τε γὰρ* cum pertineant illa *οὗτοι πάντες*, difficultates omnes tolluntur.

Denique praetereuntibus nobis id quoque videtur exemplo esse probatum quam recte Fr. Leo (Gr.-R. Biogr. p. 102, 2) duos libros inter se diversos iudicarit ***Βίον Πυθαγόρου*** quem *περὶ **Πυθαγόρου** καὶ τῶν γνωρίμων αὐτοῦ* inscribere Laertio I 118 libuit atque ***Βίον Πυθαγόρειον*** vel ***Πυθαγορικόν*** quem restituere modo studebamus.

De subsidiis summariorum.

1.

Multo iam plenior quam hucusque licuit sincceriorque, postquam fragmenta perlustrata sunt ipsa, utriusque libri species ac structura describi potest. Neque tamen adhuc admovimus subsidia Antonii et Laertii, quorum auctorem principem fuisse Aristoxenum supra promisi me esse confirmaturum. Conferantur igitur velim Porphyrii § 34 et Laertii 19 — consentaneum enim earum imprimis sententiarum rationem haberi quae apud utrumque inveniantur — cum Athenaei l. II p. 47 *A τῶν **Πυθαγορικῶν** τροφὴ ἦν ἄρτος μετὰ μέλιτος, ὥς φησιν Ἀριστόξενος, τοὺς προσφερομένους αὐτὰ ἀεὶ ἐπ' ἀρίστῳ λέγων ἀνόσους διατελεῖν*, licet leniter eorum quis deflexerit a vero lateat. Deinde Antonii *ἥ τε ψυχὴ τὸ ὅμοιον ἦθος ἀεὶ κτέ.* § 35 recte me iussisse respondere Laertianis § 20 *ἀπείχετο δὲ καταγέλωτος . . . ὀργιζόμενός τε οὔτε οἰκέτην ἐκόλαζεν . . . ἐκάλει δὲ τὸ νουθετεῖν πεδαρτᾶν* concedas necesse est comparato Aristoxeni eo loco, qui princeps utriusque paragraphi fons appellandus est, Jamblichi § 196 s *κατὰ τὴν διάνοιαν οὐχ ὁτὲ μὲν ἱλαροί, ὁτὲ δὲ κατηφεῖς, ἀλλ' ἐφ' ὁμαλοῦ πρᾴως χαίροντες*, ac paulo

post si legeris *λέγεται δὲ καὶ τάδε περὶ τῶν **Πυθαγορείων**, ὡς οὔτε οἰκέτην ἐκόλασεν οὐθεὶς αὐτῶν ὑπὸ ὀργῆς ἐχόμενος οὔτε τῶν ἐλευθέρων ἐνουθέτησέ τινα, ἀλλ' ἀνέμενεν ἕκαστος τὴν τῆς διανοίας ἀποκατάστασιν. ἐκάλουν δὲ τὸ νουθετεῖν πεδαρτᾶν.* Ergo ab altero altera recepta sunt, ordo servatus esse videtur vel Aristoxeni. Sed redibimus huc. Restat ut ex eis quae apud alterutrum tantum leguntur Porphyrii § 35 in. cum Jambl. § 196 contendatur, Laertii § 19 *στολὴ αὐτῷ λευκή, καθαρὰ* cum Jambl. § 100 p. 73, 12 N. Quin etiam ea re intima cognoscitur necessitudo quod auctor Laertii l. l. Aristoxeni (vid. Jambl. § 100 ext.) *εἶναι δὲ τὰ στρώματα ἱμάτια λινᾶ· κῳδίοις γὰρ οὐ χρῆσθαι* cum corrigenda duceret scripsit *στρώματα λευκὰ ἐξ ἐρίων· τὰ γὰρ λινᾶ οὔπω εἰς ἐκείνους ἀφῖκτο τοὺς τόπους.* Haec[1]) sunt exempla capitis superioris.

Quae quibuscum Aristoxeni fragmentis erant conferenda? Cum solis eis quae ***Βίου Πυθαγορικοῦ*** relicta esse interpretando supra studui ostendere. Ea enim re excerpta Diogenis utriusque ab eis differe, quod quae de Pythagora uno istis, his de schola narratur tota, num est mirum? Ex usu aetatis compilatores fecere. Reminiscaris enim factum idem esse in Jambl. §§ 64 ss et 110 ipsis fragmentis ceteroqui genuinis.

At quid illo altero capite faciendum quod eo nomine a superiore antea cognovimus diversum quod ibi de philosophi moribus ac vita, hic verba fiunt de praeceptis? Num hoc discrimen etiamnunc inane et fortuitum creditur? Nonne hac ipsa re supra nobis visae sunt diversae a ***Βίῳ*** *Ἀποφάσεις*? Nam cum Pythagoreorum vitae mores depicti capite superiore sint, tamquam si unus insignis eis fuerit Pythagoras, num aliud putemus accidisse in inferiore cuius simillima fuerit rerum conditio? Itaque tum demum recte

---

[1]) Nam Porph. 36, Laert. 20 etsi unum frustulum comparare saltem licet cum Jambl. 98 *γίνεσθαι σπονδάς τε καὶ θυσίας θυλημάτων τε καὶ λιβανωτοῦ*, tamen fieri vix potest ut quae strictim commemorata sint peculiaris excerptorum capituli fons fuerint.

supra esse discreta Vitae et Sententiarum fragmenta credam, simulatque harum vestigia in summario reperta erunt quod infra exhibemus. Conferamus igitur

Antonii	Aristoxeni	Laertii
38. *παρῄνει δὲ περὶ μὲν τοῦ θείου καὶ δαιμονίου καὶ ἡρῴου γένους εὔφημον εἶναι καὶ ἀγαθὴν ἔχειν διάνοιαν, γονεῦσι δὲ καὶ εὐεργέταις εὔνουν· νόμοις δὲ πείθεσθαι.*	174. *τὸ διανοεῖσθαι περὶ τοῦ θείου, ὡς ἔστι τε καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος οὕτως ἔχει, ὡς ἐπιβλέπειν καὶ μὴ ὀλιγωρεῖν αὐτοῦ χρήσιμον ὑπελάμβανον . .* 175. *ἀεὶ τίθεσθαι πρὸ τῆς διανοίας, ὡς ἐπιβλέποντός τε καὶ παραφυλάττοντος* scil. *τοῦ θείου τὴν ἀνθρωπίνην ἀγωγήν. μετὰ δὲ τὸ θεῖόν τε καὶ τὸ δαιμόνιον πλεῖστον ποιεῖσθαι λόγον γονέων καὶ νόμων καὶ τούτων ὑπήκοον αὑτὸν κατασκευάζειν.*	23. *θεοὺς μὲν δαιμόνων προτιμᾶν, ἥρωας δ' ἀνθρώπων, ἀνθρώπων δὲ μάλιστα τοὺς γονέας.* (Quae subsequuntur eorum ratio non est habenda, cum quod eis respondeat ne apud Antonium quidem inveniatur.) *νόμῳ βοηθεῖν, ἀνομίᾳ πολεμεῖν.*

Ergo sicut superiore summario ***Βίου***, sic inferiore ***Ἀποφάσεων*** tamquam epitoma quaedam comprehenditur. —

Unum id videtur posse opponi, quod Antonii *περὶ τοῦ θείου κτἑ.* ad *πείθεσθαι* ad verbum fere conveniant cum Jamblichi § 100, cuius non ex *Ἀποφάσεσι* derivatum sit argumentum, sed e ***Βίῳ***. Audio — nihil tamen metuo. Etenim, ex hoc loco Aristoxeni ut ista excerpta sint, quaero cur mutatus sit sententiarum ordo. Quoniam indidem petere licuit illud *φυτὸν ἥμερον καὶ ἔγκαρπον, ἀλλὰ μηδὲ ζῷον ὃ μὴ βλαβερὸν εἶναι πέφυκε τῷ ἀνθρωπείῳ γένει μήτε φθείρειν μήτε βλάπτειν* Porph. 39, cf. Laert. 23, cur non succedere his, cum Aristoxenus suaderet, iussa sunt *περὶ τοῦ θείου κτλ.*? Eadem enim causa est sive probatur sive non probatur, quam equidem probo Rohdii coniectura; vid. Nauckii adn.[1]) Sed hoc alterum est et quod moveat tantum suspicionem.

[1]) Confirmari eam egregie plurali *τούτοις* v. 8 Rohdius etsi non dixit haud dubie non nescivit. — Contra immerito censuit, cum *βλάπτεσθαι* et *φθείρεσθαι* vetarentur animalia innocua, caedi ea vetari. Vexari vel, si licet, mutilari vetantur. Ergo nihil cum p. 72, 10 inimicitiarum.

Profligatur causa ea re, quod nullo loco altero ipsa genuina Peripatetici non modo verba nonnulla, verum etiam tota enuntiata tam accurate sunt expressa. Quam ob rem sine ulla difficultate ita putarim posse controversiam componi, ut auctorem Antonii nihil nisi verba e ***Βίῳ***, quem ipse antea compilaverat, recepisse dicamus propter brevitatem commodiora, ordinem universum servasse ***Ἀποφάσεων***. Aristoxeno vero quoniam unam certe sententiam Pythagoreorum duobus scriptis tractavit, Jambl. § 100 et 174; sed cf. etiam § 163 et Stob. Flor. I 71[1]), num quid impedit quominus pari curae fuisse credatur celebre praeceptum ***φυτὸν ἥμερον μὴ βλάπτειν κτλ.***? Nam in ***Ἀποφάσεσι*** fuse videtur commendavisse, in ***Βίῳ*** aliud cum moliretur — quid enim quaque diei hora viri egissent depingebat — praetereundo inseruit ***τοῖς τοῦ πρεσβυτάτου παραγγέλμασι***, carminis instar.

Nihil igitur sollicitamur, si quis cum Jambl. § 165 contendi e capite inferiore iubeat Porph. 40, Laert. 22, cum ad arbitrium id transfusum esse in vas alienum demonstrari certe nequeat. Contra hoc quoque ex eis est quae maxime propria Pythagorei cogitavere ac nota (*παρηγγύα*) disertissime designatur ***Ἀποφάσεων***.

2.

In summario inferiore id perturbatum est ab alterutro compilatore, ut quae extremae essent collocandae sententiae in exordium transferrentur. Uter mutavit?

Non procul ab initio *Ἀποφάσεων* afuisse compluribus ex indiciis collegi ipsum fragmentum illud quod e Jamblichi § 174 modo transscripsi. Num igitur casu factum esse putemus, ut ipso principio capitis inferioris argumentum eiusdem fragminis Antonius perhiberet? Hinc optime discitur quantus sit summariorum usus; neque tamen unquam

[1]) Exemplum tertium suppeditat Laertius, cuius in Vitae epitoma legis § 20 *μαντικῇ τε ἐχρῆτο τῇ διὰ τῶν κληδόνων κτἑ*, in Sententiarum § 24 *μαντικὴν (οὐ) πᾶσαν τιμᾶν.* Verissime igitur Casaubonus *οὐ* inserendum esse praesagivit: revera eiusdem viri locus uterque.

fragmentorum ipsorum esse obliviscendum simul discitur. Egregie nos adiuvit Antonius, quamquam ne ea quidem re plus habet gratiae, quod ei artior est cum Aristoxeno necessitudo quam ei homini cuius libellus in manus incidit Laertii.

Hic enim memoriam librorum accepit a fraudatore quodam; vid. Dielesius quid dixerit in Arch. III 457. 467. 470; contra Antonius nonne eos legisse ipse videtur coll. Porph. § 10 φησὶ δὴ Μνήσαρχον Τυρρηνὸν ὄντα κατὰ γένος τῶν Λῆμνον καὶ Ἴμβρον καὶ Σκῦρον κατοικησάντων Τυρρηνῶν cum Laertii VIII 1 ὡς Ἀριστόξενος, Τυρρηνὸς κτέ. atque § 12 καὶ πρὸς Ζάρατον ἀφίκετο cum Hippolyti Philos. 2, 12 D.? Intercedam equidem nimia motus summariorum similitudine. In utrumque et Βίος et Ἀποφάσεις coartata sunt, in utrumque ita, ut epitoma illius sit superior. Addo gravissimum. Ἀποφάσεσιν apud Porphyrium praefigi solet παρῄνει, semel in §§ 38 ad 41 tenore continuo praemittitur παρηγγύα; Laertius nudis infinitivis uti solet, sed eo loco qui respondet § 40 Porphyrianae sic incipit λέγεται παρεγγυᾶν αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς κτέ. Quae omnia valde mira essent, nisi fraudatorem Laertii et Antonium ignoti excerptoris eiusdem copiam in usum vertisse suum poneremus. Ergo cum hoc nomine pares sint Laertius et Porphyrius, fraudator et Antonius, num in alterutro tantum flumine putentur natantia ligna locum interdum mutavisse? —

Cum fragmenta integra semper plurimi esse debeant, Porphyrii § 32 καὶ ἐπῇδε τῶν Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου ὅσα καθημεροῦν τὴν ψυχὴν ἐδοκίμαζεν coll. Jambl. § 96 ad 100 dicere necesse est in diei negotiis immerito numerari, immo ex eiusdem (v. § 111 quacum cf. 164) iussu subicienda esse paragraphi 34 enuntiato ἦν δ' ἃ καὶ λύπης λήθην εἰργάζετο καὶ ὀργὰς ἐπράυνε καὶ ἐπιθυμίας ἀτόπους ἐξῄρει. At potestne fieri? Immo oportet. Nam his sunt praemissa: ἦν γὰρ αὐτῷ μέλη καὶ πρὸς νόσους σωμάτων παιώνια, ἃ ἐπᾴδων ἀνίστη τοὺς κάμνοντας. En mutationum vestigia!

Τὰς γοῦν διατριβὰς καὶ αὐτὸς ἕωθεν μὲν ἐπὶ τῆς οἰκίας ἐποιεῖτο. His Porph. § 32 verbis, a quibus re vera vitae

Pythagoreorum describendae exordium fit, diei cursum describendem esse auctor nescio quis videtur polliceri. Nam paulo postea conditor scholae inducitur ἐν ἱεροῖς ἢ ἄλσεσι περιπατῶν. Sed fallimur fortasse. Quid? Nonne similis consilii indicia sunt § 34 τῆς δὲ διαίτης τὸ μὲν ἄριστον ἦν κηρίον ἢ μέλι, δεῖπνον δ' ἄρτος ἐκ κέγχρων? Ne hoc quidem sufficiat. Jam quod in summario factum esse suspicamur, id firmatur Jambl. § 96 ad 100. Ergo et quibus unica, quamvis multis rebus singulis perscriptis, qualem corporum Pythagorei habuerint, cura depingitur, paragraphi Porph. 34 (cf. Laert. 19) ad 35 med. (L. ad 20 πεδαρτᾶν), et qua par habitus animi, § 35 ext. (eundem progressum Jambl. facit § 196), inserendae sunt inter § 32 extr. et 33 in.

Maximus est operae huius fructus. Primum perlegas ita quae continua facta sunt § 35 extr. ἥ τε ψυχὴ τὸ ὅμοιον ἦθος ἀεὶ παρεδήλου — haec sententia familiam ducit — et § 33 in. τοὺς δὲ φίλους ὑπερηγάπα: eundem ordinem redintegravimus, quo valde eramus delectati, cum Jambl. § 196 ad 198 in. cum 234 ss videremus esse copulandas.

Pretiosius alterum. Suspicioni vel id haud levi esse potuit, quod, priusquam particularum traiectio a nobis facta est, plane nullus fuit qui a § 32 Porph. ad 33, ab hac ad 34 institutus erat transitus. Contra quam confertae sententiae § 33 ipsius! Τοὺς δὲ φίλους ὑπερηγάπα κτέ. καὶ ὑγιαίνουσι μὲν αὐτοῖς ἀεὶ συνδιέτριβεν, κάμνοντας δὲ τὰ σώματα ἐθεράπευεν, καὶ τὰς ψυχὰς παρεμυθεῖτο τοὺς μὲν ἐπῳδαῖς καὶ μαγείαις, τοὺς δὲ μουσικῇ. Sed quid hoc? Uno loco usus medicinae atque musicae? Subit cogitatio §§ 163 ss Jambl. Successerunt igitur hae interiecto nescio quo intervallo capiti ei quod fuit de amicitia. Laertius de utriusque siluit artis cultu. Sed ubi pauca de his apposuit, ibi, § 20, scripsit μαντικῇ τε ἐχρῆτο τῇ διὰ τῶν κληδόνων τε καὶ οἰωνῶν, ἥκιστα δὲ διὰ τῶν ἐμπύρων, ἔξω τῆς διὰ λιβάνου. Nihil gratius necopinata fide. Recolo pretiosissima indicis verba § 163 τοὺς Πυθαγορείους τιμᾶν μουσικήν τε καὶ ἰατρικὴν καὶ μαντικήν addoque sententiam quam licet minime inte-

gram aliis de causis Aristoxeneam iudicaveramus § 149 προσεῖχε δὲ καὶ φήμαις καὶ μαντείαις καὶ κληδόσιν ὅλως πᾶσι τοῖς αὐτομάτοις iterum nonnihil commendari.

Aliquanto igitur iam confidentius hanc Βίου restituo fragmentorum seriem: Jambl. § 96 ad 100. 196 ad 198 in. 234 ad 236. cf. § 127 m. 239. 127 extr. ad 128. 198 med. 163 ad 165. Quae ubi quis percurrerit, libri capita si non ad unum omnia, at tamen praecipua pulcherrimaque conspexerit.

Ἀποφάσεων duo antea terminata sunt longa spatia, alterum J. 174 ad 176. St. Fl. 43, 49 in. J. 183. St. l. l. extr. J. 200 ad 205. St. Fl. 10, 66. J. 206 ad 213, alterum J. 230 ad 233. 180 ad 183 in. St. Ecl. I 6, 18. Quae ad verbum congruunt non numeravi. Restant tria fragmenta, St. Fl. I 101. I 71. J. 164, aliquando ut visum est propinqua, quae interponenda sint an subiungenda quaestio est. Maiore illud fieri iure credam. Non obiter primis quae reperta sunt fragminibus, velut St. Fl. 43, 49 ἐπιμελητέον δὲ πάσης ἡλικίας κτἑ. J. 200 ἀνόητον πάσης ὑπολήψεως καταφρονεῖν κτἑ. 203, ut instituantur homines identidem suadetur: viribus omnibus eo tenditur, ut neglecto tanto officio non posse sano frui statu affirmetur ullam civitatem. Num ad eum finem factum est prooemium tam magnificum, ut quibus arcendum esset diceretur? Εὐλαβεῖσθαι τὴν ἡδονὴν ὥσπερ τε καὶ ἄλλο τῶν εὐλαβείας δεομένων § 204 propositum est §§ 204 ad 213. Compensandum erat, quam primum fieri potuit. Ante reliqua omnia, recte si ratiocinor, responderunt litterarum artiumque laudes.

3.

Multa per saecula utriusque descendit libri memoria; sed maiori fuerunt Ἀποφάσεις admirationi necnon usui.

Ocellus qui vocatur c. 4, 9 ad 14 (non plus; cf. Praechter Hierocl. 137 ss) ad verbum fere illinc transscripsit. Sed Archytas quoque personatus cum doceret St. Fl. 46, 61 δεῖ δὲ τὸν ἀλαθινὸν ἄρχοντα μὴ μόνον ἐπιστάμονά τε καὶ δυνατὸν

ἦμεν ἀλλὰ καὶ φιλάνθρωπον, Diotogenes ibidem 43, 95 τοῖς ἀνθρώποις περὶ μὲν ἀμπέλως πῶς χρὴ τμηθῆμέν τε καὶ ἐποφθῆμεν πεφρονημένως ἔχει, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἤθεα ἀμελέως τε καὶ εἰκαίως, cuius discipuli ipsi fuerunt nisi Aristoxeni? Cf. Stob. Fl. 43, 49 in. Jambl. 204[1]). Quid quod personatus Zaleucus Flor. 44, 20. 21 totum legum prooemium e Sententiarum exemplo effinxit? Recognoscas mecum 1) τοὺς κατοικοῦντας τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν πάντας πρῶτον πεπεῖσθαι χρὴ καὶ νομίζειν θεοὺς εἶναι . . . σέβεσθαι δὲ τούτους καὶ τιμᾶν, ὡς αἰτίους ὄντας ἁπάντων ἡμῖν ἀγαθῶν τῶν κατὰ λόγον γιγνομένων . . . coll. Jambl. 174 m. 2) ὅσοις δὲ μὴ ῥάδιον πρὸς ταῦτα τὴν ὁρμὴν πεπεῖσθαι, τὴν δὲ ψυχὴν ἔχουσιν εὐκίνητον πρὸς ἀδικίαν, . . μεμνῆσθαι θεῶν ὡς ὄντων καὶ δίκας ἐπιπεμπόντων τοῖς ἀδίκοις . . . coll. J. 174 ext. 175 in. 3) πάτρια δὲ scil. νόμιμα εἶναι τὲ κάλλιστα coll. J. 176 in. 4) ὡς μετὰ θεοὺς καὶ δαίμονας καὶ ἥρωας γονεῖς τε καὶ νόμοι καὶ ἄρχοντες σύνεγγύς εἰσι ταῖς τιμαῖς παρ' ἀνθρώποις νοῦν ἔχουσι καὶ σωθησομένοις coll. J. 175. 3) et 4) ordine inverso scripsit Jamblichus suo iure. Nam pessime dirimuntur μεμνῆσθαι θεῶν 2) et ὡς μετὰ θεοὺς 4). Contra probe omnia 3) subiuncto: cum praesertim Zaleucus transgrediatur ad πόλιν δὲ φιλαιτέραν μηδεὶς ἄλλην ποιείσθω τῆς αὑτοῦ πατρίδος, unanimus alter ad τὸ μένειν ἐν τοῖς πατρίοις ἔθεσί τε καὶ νομίμοις ἐδοκίμαζον, κἂν ᾖ μικρῷ χείρω ἑτέρων. Restabant 5) τοὺς δὲ ταῦτα παραβαίνοντας χρὴ καὶ κολάζειν, ὡς κατασκευάζοντας τῇ πόλει μεγίστων κακῶν ἀρχήν, ἀναρχίαν. Cf. Fl. 43, 49. 6) ἄρχοντας δὲ μὴ εἶναι αὐθάδεις μηδὲ πρὸς ἐπήρειαν κρίνειν coll. St. l. l. Singula igitur licet Zaleucus personatus minuerit auxerit: origo sapientiae aperta. Jam vero quae in prooemium sunt infercta ecquis dubitat an ea non recte tribuerimus Ἀποφάσεων exordio?

Si opus esset, hoc quodque addi posset argumentum.

---

[1]) Eundem Diotogenem Flor. 43, 130 p. 135, 12 εἰκᾶ τε καὶ ὡς ἔτυχε non verisimile fuisse locutum, nisi apud eundem legisset; vid. Jambl. 212.

Fundamentum orationum Jambl. §§ 37 ad 57 tumore verboso insignium ex nutu Dicaearchi iactum esse a Timaeo multis videtur Rohde l. l. p. 27 s persuasisse; quamquam inquisitionis ipsa via opprobrio esse potuit. Vestigia cum animadvertissent Siculi scriptoris quamvis levia, non inquirebant essentne in subtegmine quod appellare philologi solent an exemplorum loco unde nitor illi et gravitas succresceret. Ne multa: agnosces re vera in his exemplis duo quae cum fragmentis Timaei compares. Certe H. Kothe — scripsit hic de Timaeo Tauromenitano Vratisl. 1874 — p. 7 vanis plerumque concentus exemplis tabellam locupletavit. Herculi boves per Crotonem agenti quis adversatus esset quis auxiliatus, § 40, ne poterat quidem ab illo comperiri, utpote cui (v. Diod. IV 21. 22) ora maritima Italiae occidentali iter fecisse heros in Siciliam dictus esset. Ludos Olympiacos ab eodem viro forti institutos esse nemo credat ex Hermocratis oratione (v. Polyb. XII 26, 2) quemquam transtulisse. Quid? Puellulus num rhetor fuit rudissimus? Contra quod feminas lepidissime dicit Pythagoras deorum cultui maxime esse destinatas tamquam ipsis nominibus, **Κόρᾳ Νύμφῃ Μητρὶ Μαίᾳ**, hoc profecto cum Laert. VIII 11 Timaeo adscribo: simul vero tam simili ratione dicto confirmari video sententiam ei, qua exemplis istis alibi, ut orationum auctorem minime indoctum neque desidiosum sicut aliunde ista, ita hoc attulisse ad ornandum orationis locum collegerim e Timaeo. Ne diutius de anonymo homine loquamur! Aptissime intellexi a Zellero I 1^5 p. 313, 3 Apollonium esse nominatum Jamblichi auctorem collato § 259 s sermone, cum paragraphorum 37 ad 57 contiones scriptoris verbis eiusdem, § 254 Jambl., respici vidissem *οἱ γὰρ ἄνθρωποι, μέχρι μὲν διελέγετο πᾶσι τοῖς προσιοῦσι Πυθαγόρας, ἡδέως εἶχον, ἐπεὶ δὲ μόνοις ἐνετύγχανε τοῖς μαθηταῖς, ἠλαττοῦντο.* Hic igitur Timaei *ἱστορίας* legit. Documento id quoque est quod puellas a Locris ut Aiacis scelus expiarent Troiam missas esse (vid. § 42) e Timaeo cognovit scholiasta Lycophronis v. 1155 (cf. Tzetzae schol.

v. 1141, Geffcken Tim. Geogr. p. 10 ss). Documento est Justini XX c. 4 totum, cuius § 14 eodem quo § 254 verba illa modo interitus Pythagoreorum causam fert. Sed quid apud Timaeum rhetor ille legit? Nullum prorsus indicium est, quo plura quam ab epitomatore hoc referuntur ab illo de institutionibus Pythagorae istis scripta esse probemus.[1]) Nam in subtegmine, brevissimum est iudicium, nihil huius scriptoris admonet. Nonne debuit offendere? Immo per primam orationem totam summarium *Ἀποφάσεων* substratum est quale pristinum Laertii et Antonii fuisse fontem dicebamus, forma illius praecipue simillimum. Vid. Zelleri l. l.[2]) Tam singularis similitudo est, ut Laertianum, priusquam extrema in exordium translata sunt, ab ultima sententia § 22 initium duxisse illinc patescat.

Sed tacite alterum iam Timaei infelicibus patronis argumentum obvertimus. Nam Laertii exordium, tam simile orationi primae, fieri non potuit ut ipsius huius e sententiis principibus corraderetur, cum cetera indidem petere non liceret. Sed multo etiam minus laudandus is qui cum *Ἀποφάσεων* filum, quamquam summario Laertii similius, subesse senserit, inter Aristoxenum et Timaeum vixisse dicat excerptorem nobis qui quaerimus pridem notum vel — ignotum potius.

Nisi forte ex ea in quam nunc inquiremus latebra apparebit.

Diodori librum decimum ut nitentium laciniarum acervum appelles, Aristoxeni praecipue de Pythagora Pythagoreisque librorum fragmentis moveare — quamvis ab alio retractatis et obscuratis. Illi enim Tyrrhenus natu philo-

[1]) Justini § 6 „casumque civitatium ea peste (i. e. luxuria) perditarum enumerabat“ qui cum J. 42 comparabat, A. Enmann (d. quellen des Pomp. Trog. 164 ss), non eis quae apud certa incolarum genera habitae sunt orationibus tribui illa neglexit.

[2]) Nihil ei rei tribuo quod in Laert. § 22 ara ne qua nisi expers sanguinis adoraretur suasisse dicitur, a Timaeo (v. Censor. de die nat. 2, 3 Macr. Sat III 6, 2) confirmavisse Deli facto videtur esse dictus.

sophus fuit, vid. Diog. Laert. VIII 1, Diodorus, cui cum veterum multis Samius est, concedit c. 3, 1 Tyrrhenum fuisse qui eum dixissent. Pherecydem aegrotantem a Pythagora pie curatum esse iam ille scripserat; vid. Laert. I 115. Quamquam non ex Italia, — id quod Diodoro 3, 4 placuit — sed Samo eum fecerat ad praeceptorem navigantem. Nam cum inter eos fuerit qui adfuisse virum in Italia censerent Cylonei tumultus temporibus — cf. Porph. § 56 cum Jambl. 249 — illius § 15 *νοσήσαντα κτέ.* quae a superioribus discernenda sunt ex Aristoxeno referri quilibet per se ipse intellegat. Denique apud Diodorum quam late hic regnet inde maxime discito quod mores Cylonis Diodori 11, 1 exiguo fragmento paene iisdem quibus in J. § 248 verbis reprehenduntur.

Neque tamen ***Πυθαγόρου*** tantum ***Βίος*** verum etiam, cura nostra, ***Πυθαγόρειος*** necnon *Ἀποφάσεις*, quorum librorum particulae nusquam temere commixtae confusaeque sunt, eius qui retractavit praeda fuerunt.

Recuperari facili opera potest altera pars, c. 3, 5 deinde 4. 5 totum utrumque denique 7, 4 etc. 8 — ***Βίου Πυθαγορείου*** reliquiae satis integrae. Quod ut agnoscatur Cliniae et Phintiae amicitias commemoro narratas c. 4 adiuncto c. 8[1]). Archytae erga servos pigros indulgentiam c. 7, 4, *μνήμης γυμνασίαν* c. 5, 1 eandem, quam Jambl. § 164 s genuinis coloribus depinxit. Totum igitur hunc gregem in cratem Aristoxeni redigo sine ulla dubitatione. Neque sine eius lucro. Amicitiarum Pythagorearum laudes quas dixi restituique medias fere hiatu distendi antea consulto dissimulavi hoc loco confessurus. Qua enim ratione postquam Phintias et Damo, Plato et Archytas dimissi sunt ad exempla liberalitatis progressus scriptor erat Cliniae ceterorumque? Suspicari quidem licebat explicatum ibi esse celeberrimum illud *κοινὰ*

[1]) Illud in Exc. virt. et vit. adservatum est, hoc in Exc. Vat. Longe quae nunc separata sunt, in eundem olim lacum confluebant. Nam utriusque proxima in *μνήμης* aestimatione versantur, c. 5, 1 c. 8 extr.

τὰ φίλων, non totius capitis tantum proposito, sed ipsi etiam loco unice conveniens, non ita quidem ut posteris velut J. 168 placuit perceptum, tamquam si rem privatam nemo possederit, sed communis unus fuerit omnium thesaurus. Quod si ponatur, fieri omnino non potuit, ut de suo quicquam Clinias remitteret. Immo cum sua cuique domus opesque ab Aristoxeno concessa essent, si quidem generatim ibi pauca interposuit, pulcherrime congruit cum Diod. 3, 5 *ὅτι ἐπειδάν τινες τῶν συνήθων ἐκ τῆς οὐσίας ἐκπέσοιεν, διῃροῦντο τὰ χρήματα αὐτῶν ὡς πρὸς ἀδελφούς.* Itaque animum attende quam prope ad Cliniae eiusque sociorum facta transferamur verborum proximorum summa *οὐ μόνον δὲ πρὸς τοὺς καθ' ἡμέραν συμβιοῦντας τῶν γνωρίμων τοιαύτην εἶχον τὴν διάθεσιν, ἀλλὰ καθόλου πρὸς πάντας τοὺς τῶν πραγμάτων τούτων μετασχόντας.* Cave enim ne ductus verbis *τῶν πραγμάτων τούτων* sodalitium contrahas; nam primus Clinias exemplo est 4, 1 qui Cyrenam navigavit.

Anceps haereo in una *ἐγκρατείας γυμνασίᾳ* iudicanda 5, 2 quae artificiosius multo ac molestius instituta sit quam altera illa *μνήμης*.

Nam profecto auctus quoque est Aristoxeni thesaurus. Alterius[1]) fragmentorum partis commune id, ut praefixis *παρήγγελλε ἀπεφαίνετο* ubique vocari ad *Ἀποφάσεις* videamur. At vehementer Aristoxenus negavit carne Pythagoram docuisse abstinendum esse teste Athenaeo X 480 F. Spernenda igitur capitis 6 § 1 in.

Superat cap. 9 cuius e partibus tribus una, §§ 6 ad 8, quamquam locis quibuscum componantur destitutae sunt neque ea re arrident satis quod in § 7 praefixum est *ἀπεφαίνετο* quia variandi causa idem Jamblichus scripsit vel § 178, tamen quae Aristoxeni iudicetur esse non indigna est. Contra § 5, quam simul cum 3 et 4, fortasse a Diodori ipsius auctore petitam, falsarius Laertii VIII 9 in dia-

[1]) Nihil huc faciunt c. 6 § 2 ad 4 quarum postrema ipsa quoque in supplementis recensenda est, versus Callimachi. De reliquis vide infra.

lectum ionicam convertit — nam contrarium incredibile — e Jambl. §§ 201 ss quidem elici non potuit. Licet enim verbis § 201 *ἐν δὲ τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ τῷ σύμπαντι εἶναί τινας ἡλικίας ἐνδεδασμένας, οὕτω γὰρ καὶ λέγειν αὐτούς φασιν, ἃς οὐκ εἶναι τοῦ τυχόντος πρὸς ἀλλήλας συνεῖραι* tabella aetatum instituatur — senem (*γέροντα*, non *πρεσβύτερον*), cuius mentio nulla fit neque videtur fieri potuisse, ipse postea facile suppleas —: instituitur utique ipso eodem loco. Neque enim ullus paragraphum 201 legentem vexat hiatus neque Jamblichum ut convincamus in verba *ἐν δὲ τῷ ἀνθρωπ.* ad *ἐνδεδασμένας* quae ampliora aliquando fuerint coartavisse quisquam suadeat. Ad summam, periculosissima res ea maxime de causa, quod Jamblichus omnibus eo viribus tendit, ut quam difficile sit *νεανίσκους* educare intellegamus, Diodorus in lepido venustoque anni temporum aetatumque hominis simili versatur. Quale mihi quidem a reliqua Sententiarum simplicitate atque argumentationis austeritate nonnihil dissonare videtur. Quam ob rem § 209 s *πολλὰ τῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον τοιαῦτα εἶναι ἐν οἷς βέλτιόν ἐστιν ἡ ὀψιμαθία, ὧν εἶναι καὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων χρείαν· δεῖν οὖν τὸν παῖδα οὕτως ἄγεσθαι ὥστε μὴ ζητεῖν ἐντὸς τῶν εἴκοσιν ἐτῶν τὴν τοιαύτην συνουσίαν* ut obiter Aristoxenus celebrem illam aetatum tabulam significare videtur, ita Diodori § 5 ipsum simile a Sententiis est aliena. Denique alienae originis vestigium apud hunc non deest. *Βίον Πυθαγορείον* fragmenta Pythagoreis assignare solet, *Ἀποφάσεων* Pythagorae uni: *διῄρουν* ibi scripsit forma illius propria cum argumento ab eodem utique alieno commixta.

Contra iurisiurandi usum qualem Pythagorei concessissent aperire Aristoxenum non omisisse equidem confido. Unum id ambiguum scriptorum posteriorum utris gratiam debeamus. *Μηδὲ ὀμνύναι θεούς· ἀσκεῖν γὰρ αὑτὸν δεῖν ἀξιόπιστον παρέχειν* Laertii in summario § 22 verba sunt. cf. J. 47, Jamblichi in § 144 *περὶ δὲ τοὺς ὅρκους εὐλαβῶς οὕτως διέκειντο πάντες οἱ Πυθαγόρειοι, ὥστε Σύλλος εἷς τῶν ἐν Κρότωνι Πυθαγορείων* (nomen accessit e § 150) *ὑπὲ*

νόμου ἀναγκαζόμενος ὀμόσαι καίπερ εὐορκεῖν μέλλων ὅμως ὑπὲρ τοῦ φυλάξαι τὸ δόγμα ὑπέμεινεν ἀντὶ τοῦ ὀμόσαι τρία μᾶλλον τάλαντα καταθέσθαι, praeceptorum atque morum exempla. Verum enim vero tam rigidi non omnes fuere. Apud Diodorum duplici Exc. Vat. et Virt. Vit. fultum est memoria praeceptum hoc 9, 1 et 9, 2 *σπανίως μὲν ὀμνύναι χρησαμένους δὲ τοῖς ὅρκοις πάντως ἐμμένειν.* Si cui antea de placida et clementi *Ἀποφάσεων* disciplina persuasi, non latere duxerim utra forma Aristoxenum sola deceat. Summariis autem Ant. 41. Laert. 22 fides si potest haberi, et hae paragraphi et 6 ad 8 coniciendae sunt in librum exeuntem.

Aristoxenea Diod. l. X subesse didicimus, opinor, sed aucta — cap. 6 postmodo iniunctum ideo duco quod duobus nunc diversis locis iudicioque diverso de cibis probandis et improbandis disputatur c. 7, 2 et 6, 1 — necnon retractata. Age, retractata quidem num a Diodoro? Nemo credat. Itaque Ed. Schwartz in P.-W. Real. V p. 679 fontem fuisse librum in septem sapientium laudes conditum censuit eundem qui fuisset libri noni. At Pythagoras a sapientium numero clare segregatur c. 10, 1 *ὅτι Πυθαγόρας φιλοσοφίαν, ἀλλ' οὐ σοφίαν ἐκάλει τὴν ἰδίαν αἵρεσιν· καταμεμφόμενος γὰρ τοὺς πρὸ αὐτοῦ κεκλημένους ἑπτὰ σοφοὺς ἔλεγεν, ὡς σοφὸς μὲν οὐδείς ἐστιν ἄνθρωπος ὤν.* Ne diutius plausum cohibeas, hoc moneo. Cap. 3, 2 s ad instituentem concurrisse dicitur tota urbs — *καὶ τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀπὸ τῆς πολυτελείας καὶ τρυφῆς ἀπέτρεπεν, ἁπάντων διὰ τὴν εὐπορίαν ἀνέδην ἐκκεχυμένων εἰς ἄνεσιν κτέ.* Quibuscum felicissime cum A. Enmann (leg. die quellen d. Pomp. Trog. p. 164 ss) contendi iusserit Justini XX 4, 2 *mutassent* (sc. Crotonienses) *vitam luxuria ni Pythagoras philosophus fuisset*, fundos suos legitime recepit Timaeus.[1]) Poterat autem id quoque digito commonstrari ut apud scriptorem Romanum cotidie virtutem laudatam, luxuriam reprehensam dici, ita Diodorum paulo supra scripsisse *καθ' ἡμέραν ὡσπερεὶ πρός τινος θεοῦ παρουσίαν ἅπαντας συντρέχειν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν.* Ecquis

[1]) Cf. Rohde, Mus. Rh. 27, 27. 28.

igitur perseverat Pythagorae orationes a Timaeo esse elaboratas, cum iurisiurandi usus (v. J. 47) apud Diodorum l. l. coerceatur narratione simplici, cum praeterea Pythagorae quod modo apposui de septem sapientibus iudicium primae orationis § 44 commutatum tamque inanem in superbiam[1]) detortum sit ut apertissime deprehendatur qui aliena in locos alienos transtulerit?

Tamen num quisquam concessurus sit, ut in Timaei auctoribus Aristoxenus numeretur valde dubito, nisi extaret apud Plut. Lyc. 31, 6 *τελευτῆσαι δὲ τὸν Λυκοῦργον οἱ μὲν ἐν Κίρρᾳ λέγουσιν· Ἀπολλόθεμις δὲ εἰς Ἦλιν κομισθέντα· Τίμαιος δὲ καὶ Ἀριστόξενος ἐν Κρήτῃ καταβιώσαντα· καὶ τάφον Ἀριστόξενος αὐτοῦ δείκνυσθαί φησιν ὑπὸ Κρητῶν τῆς Περγαμίας περὶ τὴν ξενικὴν ὁδόν.*

Verum enim vero ne Timaeus quidem excerptor is quem diu quaerimus. Sodalis eius repertus est. Quid? Multos Aristoxenus hospites recepit. —

Qui opus quodlibet exstruxit ei si cui alteri ubi vota rata sunt facta totum liceat oculis examinare. —

Ἀποφάσεις Aristoxenus cum condidit, mirum in modum et nova temptavit et quae legerat audiverat discipulus Aristotelis nondum ea potuit mente depellere. Pythagoreos sapientiam, praecepta moralia, non discipulis paucis sed cuilibet homini faciebat commendantes, faciebat probantes causis rationibusque quae studio erant ac scientia procreatae. Ergone Xenophili eiusque aequalium quam adulescens acceperat doctrinam suo Marte retractavit?

Platonis locus est Legum I p. 631 Bss consilium Aristoxeni unde discas unice idoneus. Cretum leges non temere laudibus efferri iudicantur utpote omnium bonorum hominibus nutrices. *διπλᾶ δὲ ἀγαθά ἐστι, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα, ἤρτηται δ' ἐκ τῶν θείων θάτερα . . . ἔστι δὲ τὰ*

[1]) Post commemoratos sapientes: *ἐν τοῖς ἑξῆς χρόνοις ἐν οἷς ἦν αὐτὸς ἕνα φιλοσοφίᾳ προέχειν τῶν πάντων* (!) . . *ταῦτα μὲν ἐν τῷ γυμνασίῳ τοῖς νέοις διελέχθη* (!).

μὲν ἐλάττονα ὧν ἡγεῖται μὲν ὑγίεια κτέ. ὃ δὴ πρῶτον αὖ τῶν θείων ἡγεμονοῦν ἐστιν ἀγαθῶν, ἡ φρόνησις . . . μετὰ δὲ ταῦτα τὰς ἄλλας προστάξεις τοῖς πολίταις εἰς ταῦτα βλεπούσας αὐτοῖς εἶναι διακελευστέον, τούτων δὲ τὰ μὲν ἀνθρώπινα εἰς τὰ θεῖα, τὰ δὲ θεῖα εἰς τὸν ἡγεμόνα νοῦν ξύμπαντα βλέπειν, περί τε γάμους ἀλλήλοις ἐπικοινουμένους μετά τε ταῦτα ἐν ταῖς τῶν παίδων γεννήσεσι καὶ τροφαῖς νέων τε ὄντων καὶ ἐπὶ τὸ πρεσβύτερον ἰόντων . . . ἐν πάσαις ταῖς τούτων ὁμιλίαις τάς τε λύπας αὐτῶν καὶ τὰς ἡδονὰς ἐπεσκεμμένον . . . ἐν πᾶσι τοῖς τοιούτοις τῆς ἑκάστων διαθέσεως διδακτέον καὶ ὁριστέον τό τε καλὸν καὶ μή κτέ. Maiora licet multo canat Plato: si libet hic illic Aristoxeni fragmenta subicias schedulis ab illo affixis; aliter ille composuerit: consilium universum idem agnoscatur alterius. Quod si nondum divinatum est, age, succurrat Zaleucus ille personatus dicatque minime sese consarcinaturum fuisse *Νόμων προοίμιον* e sententiis *Ἀποφάσεων*, nisi earum auctor doctrinam moralem legibus quibuslibet scribendis ipsis voluisset pro fundamento substruere. *Ἡ μὲν οὖν μέθοδος τούτων ἐφίεται, πολιτική τις οὖσα* Aristoteles solebat dicere, cum philosophiam moralem discipulis tradebat: quod discipulus non est oblitus. Quamquam incedere vestigiis praeceptoris, sicut Eudemus, noluit sed monumentum eorum exigere virorum quibus et genere et primae iuventutis studiis propinquus fuerat.

Nihilosecius disciplinam dissimulare noluit. *Ἐπιθυμίας ἡμαρτημένης τρία εἶναι εἴδη* censuit Stob. Fl. 10, 66 1 *ἀσχημοσύνην* 2 *ἀσυμμετρίαν* 3 *ἀκαιρίαν*; itaque aut 1 *ἀσχήμονα* et *φορτικὴν* sive *ἀνελεύθερον* (coniungo duo haec ob vocum vim; cf. Plut. Mor. p. 124 F; 660 B) aut 2 *σφοδροτέραν* et *χρονιωτέραν* eam esse aut 3 *ὅτε οὐ δεῖ* et *πρὸς ἃ οὐ δεῖ*. Quid Aristoteles? *Τρία εἴδη* simillima in contrario simulac reppereris Eth. Nic. p. 1119 b 16 *ἐπιθυμεῖ ὁ σώφρων* 1 *ὧν δεῖ καὶ* 2 *ὡς δεῖ καὶ* 3 *ὅτε*, quamquam intellegas unde proficisci alter potuerit, tamen ampliori quam instituebat partitioni ipsam materiam suppeditarat praeceptor antea p. 1118 b 23. Quae utpote sparsa incondite ubi dispo-

sita erit, has elucebit condemnatas ab eo esse (*πολλοὶ καὶ πολλαχῶς ἁμαρτάνουσιν* 1118 b 21) voluptatum formas 1 *ὡς οἱ πολλοί* 2 *τὸ μᾶλλον* 3 *οἷς μὴ δεῖ.* Quibus deinceps opposuit omnibus *ἢ μὴ ὡς δεῖ.* Unum valde desideres tertiae classis *ὅτε μὴ δεῖ.* Minime Aristoteles omnia voluit anxia cura enumerare; sed adest ubi iterum distincta eadem conseruntur paulo infra p. 1119 a 15. Ergo hoc tantum est Aristoxeni meritum quod praeceptoris inventum auxit severiusque ordinavit.

Aristotelica autem institutione eum usum esse eo est verisimilius quod ex vicinitate accita sunt, p. 1118 b 3, *τῶν δὲ ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν κοιναὶ (καὶ . .?) δοκοῦσιν εἶναι, αἱ δὲ ἴδιοι καὶ ἐπίθετοι*, conferenda cum Jambl. 205 *εἶναι τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιθυμιῶν τὰς μὲν ἐπικτήτους τε καὶ παρασκευαστάς, τὰς δὲ συμφύτους.* Hic niti possemus una voce *ἐπίθετοι* — si necesse esset. Nam cum *κοιναὶ* libidines illae et *ἴδιοι* inter se oppositae sint, certe non mente scriptoris excidit cui responderet *ἐπίθετοι.* Quod cum Scaliger sensisset, verissime secundum proxima *οἷον ἡ μὲν τῆς τροφῆς φυσικὴ* (cf. 1118 b 13) supplevit *καὶ φυσικαί.*[1]) Omnia nondum audivisti. Nam alterius quoque, Jambl. l. l., proxima sunt *τὸ μὲν γὰρ κενωθέντος τοῦ σώματος τῆς τροφῆς ἐπιθυμεῖν φυσικὸν εἶναι κτέ.* Cf. etiam § extr. cum 1118 b 15. Merito igitur Aristotelem ad *Ἀποφάσεις* adornandas contulisse Praechter Philol. 50,50 not. non praefracte negavit.

In aliam quaestionem transmissa sunt Eth. Nic. p. 1179 b 9 ss summa; similiter enim alter increpat in Stob. Flor. I 101, ubi et ipse *τὸν ὡς ἀληθῶς φιλόκαλον* opponit *τοῖς πολλοῖς* qui *τοῦ καλοῦ καὶ ὡς ἀληθῶς ἡδέος οὐδ' ἔννοιαν* habere ab Aristotele iudicati erant.

E p. 1126 b 11 ss *ἐν ταῖς ὁμιλίαις . . . ὅτι ἡ μέση*

[1]) Supplementum mente faciendum esse, non scriptis verbis censeo propter Politic. p. 1254 b 27 *βούλεται μὲν οὖν ἡ φύσις καὶ τὰ σώματα διαφέροντα ποιεῖν τὰ τῶν ἐλευθέρων καὶ τῶν δούλων τὰ μὲν ἰσχυρὰ πρὸς τὴν ἀναγκαίαν χρῆσιν, τὰ δ' ὀρθὰ καὶ ἄχρηστα πρὸς τὰς τοιαύτας ἐργασίας* ipsa quoque supplementis temptata frustra.

scil. *ἕξις ἐπαινετή, καθ' ἣν ἀποδέξεται ἃ δεῖ καὶ ὡς δεῖ, ὁμοίως δὲ καὶ δυσχερανεῖ* nonne elicere quamvis variatam licuit doctrinam Jambl. § 180 et 181? Nam quid aliud Aristoxeno est *ὁ καιρὸς* nisi quae primum *κατὰ τὰς ὁμιλίας* deinde ubicumque rerum valet *μεσότης* quaedam? idque conspirantibus Graecis animis facile omnibus, pro quibus testimonium dicat Plato, Graecissimus homo, Politic. p. 284 E (*τέχνας*) *ὁπόσαι πρὸς τὸ μέτριον καὶ τὸ πρέπον καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ δέον καὶ πάνθ' ὁπόσα εἰς τὸ μέσον ἀπῳκίσθη τῶν ἐσχάτων.* Nondumne persuasi? Age, apponam Aristotelis verba paulo inferiora, ibid. v. 36 ss: *διαφερόντως δ' ὁμιλήσει τοῖς ἐν ἀξιώμασι καὶ τοῖς τυχοῦσι, καὶ μᾶλλον ἢ ἧττον γνωρίμοις, ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας διαφοράς, ἑκάστοις ἀπονέμων τὸ πρέπον*: cf. fragmenti § 180 exordium.

Tamen gaudeas de *τύχῃ* et *καιρῷ* sua sponte Aristoxenum proposuisse sibi peculiariter quaerere. Nihil sane quod compar sit reperias in Nicomacheis; sed similia sunt compluribus nominibus *περὶ εὐτυχίας* quae scripta sunt in Eudem. p. 1246 b 37 ss, in Magnis 1206 b 30 ss.

Plura fore quae compararentur sperassem ipse, nisi *Ἀποφάσεων* sapientia et trita esset plerumque oribus Graecis et in gravissimis tantum paucisque unoquoque loco rebus iudicandis versaretur. Quod quam longe abest ab Ethicorum Aristotelicorum quaestionibus propriis tamque severis quae latebrae difficultatum nullae fere lateant!

Intelleximus igitur cur non veteres tantum homines cum ingenium Aristoxeni celebrent mentionem faciant non *Ἀποφάσεων*, sed musicae artis et Vitarum Virorum. Ergone prioris ac fortasse infirmioris aetatis dices illas? Jambl. § 129, Aristoxenei nisi omnia fallunt fragmenti, haec legantur verba perquam memorabilia: *νόμους ἐφύλαττον καὶ πόλεις Ἰταλικὰς διῴκησάν τινες, ἀποφαινόμενοι καὶ συμβουλεύοντες τὰ ἄριστα ὧν ὑπελάμβανον.* Si quis scripto vellet collecta sibi mente fingere *τὰ ἄριστα* illa *ὧν ὑπελάμβανον*, aptissime omnium liceret reminisci *Ἀποφάσεων.* Quare forsitan non temere iactum sit *ἀποφαινόμενοι.* Quod si recte coniectum

est, ***Πυθαγόρου Βίος*** — istinc enim decerptos esse flores § 129 s supra demonstrabatur — posterior fuisse videtur Sententiis.

Singulare, quod quidem nos viderimus, inter Dicaearchi ***Βίον Ἑλλάδος*** et Virorum Vitas medium quoddam fuit litterarum genus ***Βίος Πυθαγόρειος***, quo tamquam conspectum fere societatis nobilissimae factorum dictorumque oculis legentium praebebat liberaliter usus copia exemplorum. Quorum quamvis multa perierint, vix casu ca quae supersunt eo sunt nomine prorsus similia quod Pythagorae ipsius nunquam aut factum aut dictum affertur. Itaque quisquis eiusmodi silentio concors aliquid tribuere audebit, quae de scholae conditore comperta scriptor habuerit haec coniciet peculiari eum libro antea comprehendisse. Huius igitur supplementum putandus est ***Βίος*** ille ***Πυθαγόρειος***, supplementum si conferre libros libeat etiam ***Ἀποφάσεων***. Raro homines quod faciunt una moti causa faciunt. Licet et Aristotelis exemplum et disciplina commoverit discipulum, ut vitae Pythagoricae instituta scripto colligeret loco exemplorum, quibus doctrinae morali condendae posset tamquam hypomnematum materia spargi (cf. Leo, Gr.-Röm. Biogr. p. 95 ss): Pythagorei Aristoxeno propriae fuere curae.[1]) Celebrare eum voluisse viros ingenii sui nutritores totamque sectam Pythagoreorum diximus: addimus nunc scripsisse eum Sententias, ut quam ardua viri duxissent petenda, scripsisse Vitam Pythagoricam, ut exemplar illud formamque vitae ipsi quam egregie adepti essent quilibet audiret non sine certandi ardore. Igitur coniunxisse videtur Aristoxenus in his libris Aristotelis *θεωρίαν καὶ ἱστορίαν* et Pythageorum *πρᾶξιν*.

[1]) In libro quem *περὶ Πυθαγορείων* Aristoteles aut ipse composuit aut componere nescioquem discipulum iussit Pythagoras fabis abstinuisse ferebatur; cf. Diog. Laert. VIII 34. Rose Arist. pseud. p. 199. Contra quam famam quam alacriter Aristoxenus pugnaverit notum est e Gellii N. Att. IV 11, 4: *διὸ καὶ μάλιστα κέχρηται αὐτῷ* (scil. *τῷ κυάμῳ*). Itaque suspicor illum librum Aristoxeneo fuisse vetustiorem.

Prolegomenorum loco haec accipi velim. Interim quid effectum sit colligam

Tabula

Πυθαγορικῶν Ἀποφάσεων

1. Homines deorum indigent custodia. Jambl. 174, 175 in.
2. De parentum et legum veneratione. Jambl. 175, 176.
3. De regentibus ac rectis. Stob. Flor. 43, 49 med.
   De docentibus et discentibus. J. 183.
4. Sua cuiusque aetatis esse officia. Stob. Flor. 43, 49.
5. Quomodo praeceptores sint audiendi. Jambl. 200.
6. Quid valeat bona institutio. Jambl. 201—203.
7. De fugienda voluptate. Jambl. 204—213. Stob. Flor. X 66 H.
8. Quae vera sit *φιλοκαλία*. Stob. Fl. I 101 H.
9. De artibus ac litteris. Stob. Flor. I 71 H.
10. De memoria exercenda. Jambl. 164 med.
11. De amicitia conservanda. Jambl. 230—233.
12. De opportunitate in commerciis omnibusque aliis in negotiis observanda. Jambl. 180—183.
13. De fortuna. Stob. Ecl. I 6, 18 W.

Βίου Πυθαγορείου

1. De cotidianis negotiis ac de victu Pythagoreorum. Jambl. 96—100.
2. De tranquillitate animi. Jambl. 196—198.
3. De amicitiis Pythagoreorum. Jambl. 234—236, (127). Diod. X 3, 5. Jambl. 239, 127, 128, 198.
4. De studiis artium. Jambl. 163, 164, 110, 110, 114, 164 (*ἐτίμων*), 165.

Vita.

Natus sum Joannes Mewaldt Posnaniae a. d. III. Kal. Maias a. 1880 patre Julio, matre Amalia e gente Scheunemann. Fidei addictus sum evangelicae. Maturitatis testimonium patriae in gymnasio Friderico-Guilelmio quod Leuchtenbergeri, viri semper mihi unice colendi, auspiciis tum floruit feliciter adeptus vere a. 1899 Berolinum migravi philologiae operam daturus. Proseminarii philologi Dielesio et Wilamowitzio moderantibus per tres annos sodalis ordinarius fui. Vahleni, cui quantum debeam semper memor ero, benevolentia in seminarium receptus tria semestria sodalis extraordinarius fui, unum ordinarius. Aestate a. 1903 ordo philosophorum commentationem qua Aristoxeni de Archyta Pythagoreisque libros restituere ausus eram praemio regio ornavit. Cuius commentationis particulam nonnullis locis suppletam deque Aristoxeni Pythagoricis Sententiis et Vita Pythagorica inscriptam nunc edidi. Examen rigorosum sustinui die XIX. mensis Maii. Docuerunt me viri doctissimi Diels, Heinze, Helm, Kalkmann, Kekulé de Stradonitz, Paulsen, Roediger, Roethe, Er. Schmidt, Stumpf, Vahlen, de Wilamowitz-Möllendorff. Exercitationibus ut interessem concesserunt Koehler et Hirschfeld historicis, Dessau epigraphicis, Schulze grammaticis, Heusler eddicis. Candidissimas omnibus his viris gratias ago, imprimis Dielesio et Wilamowitzio quorum praeclara de meis studiis merita pia mente nunquam non tenebo.